George Anca

GAZELURI ŞI RUBAYATE TURCEŞTI

Traduceri în colaborare cu Neuzat Yusuf
transcreate de George Anca

Între o traducere de sertar şi transcreație

Se purta mult, în India, prin anii '70-'80, transcreația, mai ales între limbile indiene, începând cu sanscrita şi fiicele ei (mai nou, incluse şi cele analizate, secole, ca dravidiene). Despre puterea islamică, am auzit de multe ori cum că se întinsese de la Atlantic la Pacific. Ştiam, însă, intratabilă, represiunea de acasă, iar în materie de traduceri, noroc cu Mihai Şora, mi-a apărut, la Delhi fiind, *Gramatica* fanteziei de Gianni Rodari, la Editura Didactică şi Pedagogică (în reeditare, 2008, la Humanitas). O antologie a poeziei turce, la care lucrasem cu Neuzat Yusuf între 1969-1971, cam zi de zi, respinsă de "Univers", la un referat al lui Aurel Covaci, şi de Editura pentru literatură, din motive probabil asmănătoare, aflate ambiguu într-o conversație cu Aurel Avramescu, şi secretarul de partid al editurii (îmi scapă numele). Am auzit că ar fi apărut, totuşi, dacă nu în Biblioteca pentru toți, numele meu primind ca pseudonim identitatea unui scriitor-editor-ministeriabil.

Traduceam, de ani de zile, cu poeți indieni, din Eminescu şi clasici români, şi publicam, sub semnătura transcreatorului indian, iar eu semnam traduceri ale mele, ajutat de mulți, cu mențiuni de rigoare, din sanscrită şi limbi moderne în româneşte. Câte ghazaluri n-am auzit la câte mushaira (shair înseamnă poet în urdu), una de o noapte, indo-pakistaneză, prima, la auditoriumul Talkatora, sub prim-ministeriatul lui Morarji Deasai, ironizat în versuri că îşi bea urina. Rămăsesem, se vede treaba, la gazelurile lui Eminescu, întîi la motto-ul din *Călin* (un gen persan-arab-urdu la începutul unei rescrieri a piesei *Sakuntala* de Kalidasa). Nici în Maroc, acum câțiva ani, urmărind, în Biblioteca Națională din Rabat referințe despre ghazal, nici zilele trecute, când a trecut a doua oară prin România, venind de la Varşovia, unde trăieşte de 20 de ani, poetul Surender Bhutani, autor de cărți de ghazaluri şi rubayate în urdu, nici măcar discutând cu ambasadorul algerian Abdel Hamid Senouci Bereksi proiectul unui florilegiu poetic clasic şi modern nu am avut o conştiință personală anume a gazelului.

Până am dat de manuscrisul kilogramic al vechii antologii a poeziei turce, pe care, întîi, mergând pe rumoarea că deja ar fi fost publicată sub alt nume, neretrăind ceva special (în afară de o descurajare a lui Noica – a, te ocupi de noncultura turcă -, sau de refuzul editurilor aservite monopoului de fier al comanditarilor), am dat să-l arunc. Întâmplător, a mai rezistat ca pentru o răsfoire prealabilă, nu chiar conştientă. Să vedem. Evident, nu era "kama sutra" arabă, arsă, din pudoare, de soția traducătorului, Sir Richard Burton. Era altceva, şi-i voi fi trimis salutări lui Freud. Eram eu la 25 de ani, după numai o carte de versuri proprii publicate, cu exprimări extinse, într-un imagiar de care mai că m-am mândrit în fața copiilor, de vârstă mai mare decât mine atunci, cum se va fi mândrit de original propunătorul traducerii. O identificare cu necunoscutul realizată atât de târziu, fără context, parcă în gol, încă în sertar.

M-am simțit obligat, nu numai față de mine însumi, să împărtăşesc aşa cum le văd azi, în ceea ce au personal (transcreație) şi recunoscător unei mari poezii, nemaistăpânind, ca sabia, dar reînviind într-o altă limbă, a noastră. Dacă nu trebuie să caut prea mult după referatul lui Covaci, cred că mi l-a dat d-na Elena Lințe, în antecamera (atât rămasă) la Vladimir Streinu (aproape, cu toate acestea, idolul meu ca profesor la Universitatea din Târgovişte sub decanatul IPS Mihăiță Nifon), îl voi reproduce, nu din masochism, dar ca o diferență necesară, la care avem ne)(voie când aspirăm creativ (cu prețul "inter/lingvistic" implicit).

Sumarul antologiei includea fragmente de folclor (*Destan. Turku. Mani*. *Tekerleme*.) şi din cărți populare (Dede korkut), poeme (gazeluri, rubayate etc) de Hoga Yasevi (? - 1166), Melvana

Gelaleddin (1207 – 1273), Sultan Valed (1226 – 1312), Yunus Emre (1249 – 1322), Asik Paşa (1272 – 1333), Kaygusuz Abdal, Hagi Bayram (1252 – 1300), Pir Sultan Abdal, Hogga Dehhani, Nesimi (? - 1404), Ahmedi (1334 – 1413), Seyhi (1375 – 1431), Ahmet Paşa (? - 1497), Gem (1459 – 1484), Fuzuli (? - 1556), Usuli (? - 1534), Hayali (? - 1539), Dukakin Zade Ahmet Bay (? - 1556), Negati ?? - 1508), Babur Sah (1483 – 1530), Ahi (? - 1517), Yahya Bey (? - 1528), Baki (1526 – 1600), Nev'i (1533 – 1599), Hayali Bey (? - 1557), Badgatli Ruhi (? - 1605), Atayii (1583 – 1635), Nef'i (1582 – 1635), Sabri (? - 1645), Seyhulislam Yahya, Telfi (? - 1659), Gevri (? - 1654), Vegdi (? - 1660), Naili (? - 1666), Nesati (? - 1674), Fasih (? - 1699), Nabi (? - 1712), Nedim (1660 – 1730), Nahifi (? - 1738), Neyli (1692 – 1748), Ragip Paşa (1698 – 1762), Esrar Dede (? - 1796), Seyh Galip (1757 – 1799), Nahifi (? - 1738), Koga Ragip Paşa (1699 – 1763), Selin, Nazim, Rasih, Neyli, Esrar Dede, Enderunlu Vasif (? - 1824), Halim Geray (? - 1823), Kegegizade Izzet Molla (1785 – 1859), Leskofgal'li Galip Bey (? - 1864), Yenya Kemal Beytali (1854 – 1958), Ziya Paşa (1825 – 1880), Namik Kemal (1840 – 1888), Regaizade Ekrem (1874 – 1913), Mualim Nagi (1850 – 1893), Abdulhak Hamit (1852 – 1937), Esref (1842 – 1911), Suleyman Nesib (1866 – 1917), Tevfik Fikret (1867 – 1815), Mehmet Emin (1869 – 1944), Genap Sahbettin (1870 – 1934), Suleyman Nafiz (1870 – 1927), Huseyin Siret, Mehmet Akif (1873 – 1936), Faik Ali (1875 – 1950), Ziya Gokalp (1876 – 1924), Gelal Sahir (1883 – 1935), Ahmet Hasim (1885 – 1933), Ali Ganip, Orhan Seyfi, Halit Fahri, Yusuf Ziya, Faruh Nafiz, Yahia Kemal, Kemalettin Kami Kamu, Ahmet Hamdi Tanpinar, Ahmet Kutsi Teger, Negil Fazil Kisakurek, Ergument Benzat Lau, Omer Bedrettin Usakali, Selah Attin Batu, Sabri Esat Syyavusgil, Sait Faik Abasiyanik (1907 – 1954), Yasar Nabi Nayr, Behget Kemal Gaglar, Ahmed Munir Dranas, Ganit Sitki Tarangi (1910 – 1966), Orhan Veli Kanik (1914 – 1950), Nelih Gevdet Anday, Benget Negatigil, Ilhan Berk, Gahit Saffet Irgat, Gahit Kulebi, Nahit Ulvi Argun, Fayk Baysal, Hasan Simsek, Salah Birsel, Suat Taser, Geihun Atuf Kansu, Sabbahatin Kudret Aksal, Rustu Onur, Mehmet Kemal Kursunoglu, Negati Gumali, Attila Ilhan, Arif Damar, Mehmet Basarsaran, Ege Ayhan, Kemal Ozer, Ulku Tamer, Talip Apayadin, Umit Yasar Oguzgan, Metin Eloglu, Turgut Uyar, Edip Gansever, Gemal Sureya Seber. Poeți populari: Kargaoglan, Ozan, Kul Mehmet (sec. 16), Oksuz Asik, Nayali (sec. 16), Bahsi (sec. 16), Usuli (? - 1534), Girpanli (sec 16), Asik Omer (? - 1707), Gevheri (? - 1720), Kuloglu (sec. 17), Asik (sec. 17), Resan Levni (? - 1732), Bursali Asik Halil (sec. 17), Abdi (sec. 18), Asik Vartan (sec. 18), Dertli (1772 – 1845), Dadaloglu (1785 – 1865), Erzurumlu Emrah (? - 1854), Seyrani (1807 – 1866), Ruhsati (1856 – 1899), Deli Boran (sec. 19), Bayhurtlu Goban Gelali (sec. 19), Summani (1862 – 1914), Meskski (sec. 19), Kagizmanli Hifzi (1893 – 1918), Asik Vwysel (sec. 20), Asik Talibi (sec. 20). Bayaburt'lu Hikarni.

Pare o traducere de mari poeți, pe bandă, ca într-o transă. Cunoaşterea se autooculta, peste intenționalități universitare sau editoriale. Yusuf îmi spunea Dede, din vechi, de-l rotacizasem. Eram sigur de dependența lui şi eu mă eliberam de ea prin retraducere. Libertatea intensă empatizată de poezia turcă nu cred că era cu putință a fi exteriorizată în vremurile egalizând Turcia cu Nazim Hikmet. Iar acum?

Kogălniceanu ne vedea jumătate Asie, cu poeți turci (şi) în româneşte n-avem decât să vedem Turcia jumătate Europă. Retro, răspundem solo cu poetul voievod Petru Cercel, altfel folclor vs. folclor, până când, prin opera lui Eminescu avem o aprofundare perenă a spiritului turc (până într-atât încât Marko Krailevici, mort "la Rovine, în câmpii", este reînviat în balade traduse de Eminescu, astfel într-un aleatoriu paralel creştin-islamic prin har poetic interlingvistic-religios). Chiar indieni hinduşi îşi iuțeau prana în admirarea visului lui Baiazid transcreat de Eminescu. Român, descopeream şi eu o măreție inversată prin educația subimperială, prin inoculări gheaure, probail lăsând să iasă la iveală maşinala (şi nu prea) traducere de poezie turcă de mai înainte de viața mea în India.

Întâmplarea răpirii travaliului meu poetic româesc, tipărită în fals – legea m-ar găsi acum pe mine preluând (tot n-am văzut-o, din superstiție, încă prada) ce fusese al meu, partea mea, n-am decât să produc un scenariu-autodafe, o (auto)selecție eufonică liberă, pe cât posibil la întâlnirea poetică turco-română, cu şanse de bucurie a recunoaşterii şi cântecului hăruit de pronie. Se mai poate spune, creştineşte, că e bine că, şi piratizând, s-a făcut posibilă o apariție editorială (păcatul îi

va fi diminuat lecturarea, poate obligația de studenți să fi compensat mecanismul "de serviciu" comanditar prin delegație). În tinda paranoiei, o ficțiune critică în traducere m-ar pune între cei compunând "după", iar crima ar fi plecăciunea în fața ghazalului ca substitut al poetului însuşi, traducerea ca mormânt de înviere. Iar azi degeaba antologii şi traduceri necomanditate (again, encore une fois) – o fi murit sau nu Dumnezeu, dar cititorul parcă nu se mai zăreşte. Fie, atunci, transcreațiile mele turbulențe de armonii sesizabile, doctoral-paciente, cum după ani, fiindu-mi şi dragi şi terapeutice şi descoperitoare, ar molipsi, nesectar, neciumă, intergenerativ fost-viitorul lecteur.

Am lăsat de o parte ce nu era ghazal sau rubayat. Crimă. Am revenit, un transformism, la o adică. Da, dar orice referent sare la gât "'n clipita cându para se deshață din tunearec". Ci "Să nu blestemi ape repezi, / N-au apele, munții vină, nici gunah". Ultimul termen e sanscrit în anticul *Dede korkut.*

Genetica rimei în ne(re)cunoscut ghazal avortează variante antireferențiale (ce-or fi ales ienicerii?):

Frate, pe-ncet să ne înecăm
în mările iubirilor
Două tărâmuri ni se-arăt
spre-al treilea lunecătore

Frate, pe-ncet să ne-necăm în mări de-amoruri, bâldâbâc.
Două tărâmuri ni se-arăt, ce-mpung curând alt Isarlâk

(A mai bună pâine aş lua-o cu un autoreferat-de-respingere, la concurență nu numai cu A. Covaci, dar şi cu dramaturgul de la RFI, iar îmi scapă numele, care, potrivit Gabrielei Negreanu, a scris într-un referat la un manuscris propriu, după India, că Anca e om de cultură nu poet. Nici o grijă).

Monstrul necizelării, că în zadar. Necoacere. Fapt literar patogen. Adaug. De unde, atunci, euforia de mai ieri (pe azi?) Atâtea ghazaluri ale necunoştinței de ghazal (ori, cine ştie?)

Modernii (cum o fi copyright-ul), în anii '60, se transcriu seniorial şi totuşi aproape lui Ataturk. Românii puteau învăța patriotism de la turci, m-oi fi gândind acum, ca tot omul tranzitoriu. O Troie, ba o Turcie îmi voi fi Isarlâk, apud Pann-Barbu în tinerețea fără lună, la semilună oleacă.

Dacă, îndreptățire referențialității supracontextuale, publicarea nu e o împărtăşire, fie sub alt partaj, ci o aculturare netalentată, neisprăvită, vina se complică, ne deprimăm nu că trebuie să murim, ci că, trebuind să nu murim, ne lăsăm omorâți de ce închipuiți vom fi fost în traducere indusă cu surâs sufic (Sufi i-om zice solicitatorului acar-aga). Şi-aşa, cu proprietatea intelectuală ajunserăm la avocat oltean, eu mă gândisem la Țop, din Târgovişte (vezi şi *Zburătorul* de I. H. Rădulescu). Trei ani trăiți degeaba atunci (în general, cum i-am spus unui istoric, dacă nu mai avem țară, nu popor, înseamnă că am trăit degeaba, n-am trăit degeaba, a replicat, am trăit să vedem că nu mai avem țară şi popor), ba, cât de în dodii-traducătoare, se alege vreun frământ, chiar izolator, decupat şi acum de mediul chitului înghițitor volen-nolens. Tanro-Tanrî al fiecăruia într-o grădină-bahcea. Ceva story tot s-o alege, "în seraiul de cristal".

Văzui ce s-a întâmplat, onorată instanță, n-am refuzat paginile cu transpoziții, de la Sufi, chiar dacă n-aveau poezie, am discutat, pe unde-o fi, lăsam, delicat, ca de la el, ceea ce pe mine nu mă aranja, dar recompuneam, cucerit, poveşti sau sonuri bănuite clopot, de exemplu. Nu m-am interesat cum s-o fi înțeles cu piratul. Chiar înainte de a repune mâna pe antologie, aveam alt subiect în cap, jungian, arhetipal, pentru mine, asociind pe Atanase Rudeanu, îngropat la Cremenari (scrisesem Cremenali), el, din boierii Rudeni, ai lui Mihai Viteazul (vide poeți turci din antologie de pe vremea lui), cu un general Rudeanu de-i fusese în război un fel de ordonanță Ştefăniță Lechea, din Roşchila lui suprasovejană, şi cu scriitorul Alexei Rudeanu, regăsit neamț, Merk parcă (am rătăcit cartea, genială drept critical fiction, doubtful ca trend ce ne remorchează spre poezii la nunți, măcar contra manele, ori biografii de carton ale îmbogățiților din fosta noastră apropiere), pe monografia unui milionar american pornit din Teleorman (pădure nebună, pe turceşte).

Cum nu-mi venea să înlătur nepoezia-juxtapunere, n-am cum înşela – justiția lirică? scrisul

vechi de tinereţe îngânând altul şi mai vechi din imperiu (căruia i-om fi fost şi parte, cum arată hărţile, ca şi poezia pe undeva, nu numai birnici cu ieniceri mai niciodată re-semnaţi ca români nemercenari). Dacă voi fi primit esoteric fragmente-fractali de duh general-poetic, în amestec cu ospitalitatea faţă de banalităţi crase, de traduxător academic, le mai despart după atâta vreme? Experienţa estetică pe-aşa se mixtează un pic Americă turcească pe româneşte. E, a fost muncă, din fericire, din păcate, ocupaţie, turcire tot fără Brâncoveanu, Măria Ta, sub ceauşism timpuriu, ieşire (Ion St. Lazăr a pierdut un articol cu titlul melancolia ambiguităţii, ce mi-l dedica, aplicabil şi la antrepriza în discuţie şi simbolizare-cod aici) din triumfanta interdicţie-cancer.

Ghazalurile mă vor păstra fără membria-copyright-ochelarişti, în răsunetul diferenţei faţă de jupuirea familiei voievodale, u trăiri comparabile peste mentalităţile de imperii de peste noi, poate chiar interschimbabile, din-urmă-dintâi, poetic, traductibile muzical. Un lux al poeţii prebrâncuşiene. Întâlnindu-ne în fericirea ştiută numai din basme-vers, lăsăm deoparte juxta pe câte-o strofă-rubayat:

Frumoase zilele de vară... Nu mai sunt.
Ferşti deschise, coperişe şi bahcele...
Fierbinţi mai erau lucrurile, totul sfânt -
Chiar noaptea neagră fără lună, toate cele.
(Ahmet Kutri Tendjer)

Bătrânul gunoier Hasan aga
Eyvalah şopti puştanului,
se desfăcu la piept în soarele ce strălucea,
în mâini cu mătura.
(Mehmet Kemal Kursunoglu)

Trecură anii, timpuri în mănunchi,
Pe drum, la-ntoarcere de la Hisar
La Kayalar o doamnă am văzut.
Cum ea de mine nu avea habar,
Mi-era o cunoştinţă de demult.
(Abdulhak Hamit)

De ani de zile-mi zace sabia în teacă,
Din patru părţi cu zid mă înconjoară
Singurătatea, zidurile n-o să treacă
Şi greu îmi e să cred în cineva de-afară.
(Kamallettin Kami Kamu)

Ne-om reînvechi, la vedere, pe întâmplarea unei judecăţi-lectură. Liber la paragrafe from procesarea retro a unei experienţe pararepresive, reoferită în versuri, ca pe vremuri India în versuri (şi de mai înainte, amnezic, Turcia în versuri, aferim).

În Biblioteca Pedagogică, antologia nu e de găsit (şi invers?). Tot maldărul de foi galbene dactilografiate, panglică şi indigo, manuscrise răzleţite, selecţie în ireal, în ghazal. Modernizând la unison clasici, învechind moderni. Mări în căldurile iubirii trec înspumegate (Nev'i). Tot ce-i frumos în cer să se reverse pe pământ. (Nef'i). Ultimul an de viaţă al Bibliotecii Pedagogice (Stela Giurgeanu în Dilema Veche).

Baiazid sau Vlad Ţepeş, ghazal sau rubayat/catren, divaniţi sau văcăreşti? Facem Europa – via Târgovişte – şi o haltă de Orient mare într-unul mic dacă nu pe pierdute, crescător întru a câta europenizare, radere, tehno. Ce să mai psihanalizăm, venite tocmai din comunism, tentative de nisip cu struţi traducători, de unde sperările transatlantide, cu Bolintineanu pe Bosfor? Războaie neînfresce, Domnul martir cu fiii martiri şi neamul. Şi această aiurare, din datorie, de fond, de atmosferă, décor al fondului şi atmosferei libertare, cu dezmăţ nici măcar suprarealist, nu ne mai trebuie, vom tăia, cât că se vor fi întreţesut pescării de redundanţe mai triste ca aparenţele,

remanențele, reverențele, temenelele, temnițele, sentințe-simțămintele. Doctore (e doamnă), asta se vindecă natural, cultul femeii, toți poeții bărbați de vin divin.

Deci ce turcisme să alegem şi să traducem din viața Târgoviştei întru Europa ca noi-voi-ei? Folclor, tribut, Cercel. Vedem pacea. Ruinurile se mențin turistic, appealing. Forja – prea după, prea ante? - ghazal. N-am ajuns la hai-ku (proliferam). Pann-Barbu ne-or lipsi din chindie. Ochean-Turchie. Mă aflu între transcriere-procesare, pe sărite, şi, cu gândul la traduceri euro/româno-turce (a-mi mulțumi ori mazili), mimez inconştiența anilor de pansament poetic peste prihana de gheaur (mai turci comuniştii în anticreştinism). Suntem în afara oricărui farmec obiectiv, numai alegerea ne recuperează, chiar poetic, turcismul vrut-nevrut în țiplă europică. Pe-aici, pe-aşa om fi dezarhivând. Mai şi existăm – dacă arvea – după secolele alea. Ne căpiază în continuitate deceniile alea. Dar ghazalurile astea, alea... Obediența aceleiaşi arătări, ci nu de sine, ba pe-acolo. Nu suntem chiar de acolo.

Găsii nişte gazeluri lăsate de o parte, să vedem, şi mai pe sărite (mai sărit atunci, acum, în ce cămaşă). Privighetoarea tot biulbiul. Economie. N-au apele, munții vină nici gunah. E ştiută, dede. Nu blestema iarba, nu e vina muntelui Kazlek. Diliu, în original, în Teleorman, pe Bucureşti. Am jertit nouă cămile când pe lume ai venit. În mare să ne înecăm necunoscând elif, mim, dal (Yunus Emre). Slavă, zărit-am pe Allah. Pe Dumnezeu nimenii nu-l poate vedea. De-un timp sunt pulbere pe drumul Ce-l calcă răstignind nebunul. Ce răzbună (în trafucere) Sirin înviindu-l pe Ferhat, de ce-l deplâng alte traduceri (sa arătăm aparat)? Dai de belea (turcească) iubind. Veşnic pe lume -ioc, fierarule. Bayram zicând "mă ştiu". Podul lung din Ergene S-a uscat de secete. Vorbele lui Kaydjusiz Sunt ca nucile din Indii. Nef'i cel gemător.

În gloata-ți tristă a căzut şi sufletul, paharnice,
Împinge cupa spre prietenii-mi setoşi de apa vie.

Iubito, şi străinii speră să te întâlnească,
Păgâni şi sfinți aşteaptă ploi cucernice de apă vie.

Frumoasa ca Leyla face şi pe Baki să plângă,
Pământul e-nsetat de lacrima lui Meginun, de apa vie.

(Baki). Bolnav pe lume de singurătatea buzelor. Dar lui Ahmet alături din matca ei trecu <şi oameni şi natură ivindu-i apa Su. Tristețea să nu crezi c-ai cunoscut-o toată. Trăiesc în mare peştii, marea nu ştiu ce e. Ey, padişah tristeții, intrigile ani pot sta În suflet lui Sabri, iar cupa spartă fie-a ta. În duhul lui Fasih tot bântuie un neastâmpăr, Oh, vânt de zori, trecuşi prin al cosiței ei văzduh? Presar țărână inima şi sufletu-mi în calea ta.

În gând cu dulci buzele tale, până la Mîsîr
De nu, dar pînă-n Kandehar noi tot vom fi plecat.

O, cerule, de poalele-ți ajung la Naili,
Va merge la divanul lui Allah fără păcat.

(dintr-un ghazal ca pentru un rubayat?) Neşati, bietul, cui să se destăinuie şi el, Priviri mahmure, vin viclean şi inimă la fel. S-a pustiit bahceaua, trandafiru-i veşted şi el, Şi-n ochi şi-apleacă parcă jaruri chiparosul, dorul.

De dor, nu mai am inimă acum,
Oraşul trupului se face scrum,
E cu haiduci legat oricare drum,
Delirul ochilor tăi n-oi ajunge.

(Gevheri. Rubayat în koşma, în teşlama/satiră?) Suflet diliu de jale s-a prins singur, Galip, rămas-ai fără vlagă singur, Rămase dorul de răspunsu-i singur, Rămase glasul îndurării singur. Ey, doctore, când vezi ochii aceia suferinzi, Fii bun şi nici de mine, suferindul, nu uita. Necazurile vin de la prieteni, nu de la străini. De când sultanului tristeții îi suntem în pază, Al dragostei oştean vine-n câmpia sufletului meu. Nabi,hai, povesteşte-ne alte nenorociri, De dragostea lui Maginun cu Leyla-s sătul. Dacă ne stă în cale frumusețea, dacă mergem Pe drumuri tăinuite, nu chemăm paharul?

Se spulberă antologia, moderni de interes obscur partizan cu totul pe din afară, exod, neprimit, funcționari martirizați, abia acum, testamentar, iertare-trandafir, delir-malaric-tot-ce-am-făcut-e-rău-să-trăiți. Dar nici o existență. Poetul e-al poporului. Iertare, libertate, Mehmet Emin. S-a dus, ah, avalanşa zburătoare. Ah, fluturele mort în zbor. Aproape 40 de ani şi nici o minte, nici un studiu poetaic.

V-ați pribegit, v-ați dus, păsări nătânge,
Sunt goale cuiburile, goale, goale,
În cuiburi nici orfanul nu mai plânge,
Fulgii îi iau la goană reci rafale
Ale zăpezilor
Şi-n aer zboară, plâng cu plâns de sânge.
(Djenep Sahabettin)

Caldă suflare-n inimă-i sfârşitul,
Zi moartă, boală fără de orgoliu!
Se-ntunecă pe lucruri coloritul,
E noapte asta, ori e şal de doliu?
(Djelal Sahir)

Tu fii rață, iar eu lac,
Tu drumeț, iar eu drumeac,
Rob la uşa ta pe plac,
Mândrul meu cocor, te vreau.
(Asik Veysel)

Pe mal de-argint se-adapă antilope sperioase,
Oduhna liniştii o tulbură cu alăute.
Din limpezimea apelor, departe, pe tăcute
Valuri se miră – alte antilope reîntoarse.
(Ahmet Haşin)

Venii, tu eşti acela care sufletele le conturbă
Podoabele şi ele s-au cutremurat, ah, mi-aş vrea mie
Să-mi urce vocea pân' la ceruri cu delir de iasomie,
Să mi se mişte pieptul într-o cutremurătoare zurbă.
(Djelal Sahir)

Mi-e totul neprieten sunt străin
Nu te sfii hangiu mai toarnă vin
Întâi durerea mişcă lin lin lin
Rod despărțirile yavaş-yavaş
(Bekir Sîtki Erdodjan)

Voce nu, nici strigăt simplu,
Poate-i linişte-năuntru,

Stinsă-i speranța și timpul,
Cuib de piatră ce ne-așteaptă.
(Osman Attila)

Noi din copacii morții cioplim
Catargele pentru corăbii,
Cel ce ia vieți ce face din copaci?
(Bedri Rahmi Eyuboglu)

Uite, fructele cele dulci
s-au copt adânc în crengi
şi dacă mai întârziai
picau.
(Nazim Hikmet)

Vocea stăpânului era cântată ca de gramofon
O melancolie singuratecă a singurătății
Când sora mea trecu femeia sinuciderii sui în faeton
şi umbla pe străzile din Pera cu dragostea morților
(Edje Ayhan)

Ți-e blândă inima venind din văi ce-a scoborât
La o bătaie, molcom pulsul va să fie mut,
Pe față tul de năduşală ți s-a aşternut.
Din ceasul de când soarele băurăm gât cu gât,
Sufletul nostru arde-n cerurile sale zădărât
De fericite zile-n clocot stinse în trecut.
(Yasar Nabi Navir)

ne-am prefăcut într-un caval dogit
vorbeşte oraş al istambulului rege al haimanalelor
vorbiți ochii mei
hoinărind am rămas cu mâna goală în văzul lumii
(Attila Ilhan)

Plumbul din pieptul meu
E trenul într-o gară neagră,
Coboară călătorii la răsăritul soarelui
Şi la ferestre
Atârnă flame sângerii.
(Ulku Tamer)

În visul meu pământuri mari se ară
Bolnavii-n vis se vor închide
Pe fața lor prelinsă-i clima rară
Asemeni cântecului de femei gravide
(Tolip Apaydîn)

eftolya dată uitării pe jumătate harță în fîntîni pe jumătate mare
şi aplecându-se la fântâni eftolya salutat-a pe muritori
căci precum amintirile lui ibrahim ismail ishak
a vrut să fie cercuri în republică-n cele trei luni de post

(Edja Ayahan)

Ah, darul tău, nestinsul, ah
Fără de rost din lacrimi bob,
Allah, ajută-mă, Allah,
În întuneric îți sunt rob.
(Cahit Sitki Tarandji)

Rămâi, o, Tanro sfânt, rămâi,
Rămâneți nopți fără-nceput,
Rămâi nevastă cu ochi mut,
Mă duc în insula dintâi.
(Ruştu Onur)

Speranța e-nspinată inima se smulge
Alt dor aleargă pe picior de nicăieri
Din Istanbul din primăveri cu fulger
Îmi tulbur ochii cu prizonieri
(Metin Eloglu)

Înstrăinare amară
Înăuntru şi afară
Toate mi se-nstrăinară
Toate sunt din altă țară.
(Kamallettin Kâmi Kamu)

Tu vei muri, Karadj' Oglan, acuş,
Nici înger şi nici spirit, spiriduş,
Eşti o bahcea cu trandafiri de pluş,
Allah gândirea ta să o usuce.
(Karadja Oglan)

În ochi un “nu” adânc ți se prăvale,
De zbor întins-ai aripile tale,
De vei avea în iarna asta cale,
Măicuță, să mă iei cu tine, ia-mă.
(Nedjip Fazil Kisakurek)

Noaptea pe drumul Sivasului
Şiruri-şiruri carele cu boi
Pe roți de mesteacăn.
De cremene țărani de glasuri goi
Duc lemne, sare, duc bolnavii noi.
Ad-nc mai trec şi grele carele cu boi,
Noaptea pe drumul Sivasului.
(Kahit Kulebi)

De ce fugi împleticit
Nu fugi de ploi, copile,
Marea-n ploaie n-a murit
Marea-n ploaie are zile
(Osman Attila)

epilog la gazeluri şi rubayate cuprinzând reducţii din colajele separate de traducerea-testament selectată nu dintr-o antologie piratizază sau nu instanţele sunt şi aşa ocupate ca principatele de Poartă caut cam de când căutându-mă la turci din comanditari jăpcari abia m-am fericit-retro-turcit după algerieni ne touchez pas la hache Balzac ochii ciorii pe computer moartea eminescologilor acatiste satanice dau în holocaust la adulmecarea sângelui poeziei române de data asta chiar m-ai speriat la nouă jumate o văd pe văduva lui Buzinschi în altă limbă se exprimă mai bine regretul că s-au născut români nevoie de spiritul românesc n-o să mai fie europeanul în rezervele indiene din America introduce în sistemul meu preceptele lui Deceneu uită de limba rusă cum aş expertiza traducând poezie cu experimentări comunale europene cum întoarce Moise diaspora până-n '48 tema compasiunii răzbunătoare Hamlet umblet opponent mates c-a trecut Paulescu la catolicism multe sunete puţine cuvinte carols and ballads semnătură sau text şi încă multe pagini de tradus tot ce este împotriva românilor este apreciat pozitiv să nu mai rămână urmă din neamul vostru rromânesc cu lacrima fără sfârşit pe la Brâncuşi din una-n alta ce imnuri druide antologii islamice că şi voi vă aruncaţi să vă traduc n-am decât să mă ocup şi de mine mereu o fi vorba de altceva epilepsie pe clepsidră bine de amabilitatea depresiei când ne-am decarta Pariul cămilei pe iglu tu vei afla mult mai multe despre Mandela decât eu despre Gandhi turcoaice sau unguroaice sau ce-or fi putut el să violeze pomeniţi de Ţepeş Mihai Vitazul violuri rutina încă unei arestări de zăzboi citeam ziarele şi aşa mai eram împreună ce tot traduc înseamnă că te pasionează ăla de scria că Eliade vorbe prost englezeşte panicare agorafobă vise congresuale ochi curgători composers prin Berceni copii prea mici ori prea mari asparagus-sparanghel-româno-englez istina în sârbo-croată în semnă adevăr biubiul privighetoare turcă şi văcărească the ducks came from the trucks până acum semna cu volke raz alex ein banater schwabe angela mihaela un ardelean bănăţan mangaliotul mitică acelaşi retard ne stresa cu autodeterminarea regăţean nemulţumit de ardeleni şi bănăţeni apoi bănăţean sau ardelean nemulţumit de munteni în final face pe moldoveanu care dă dreptate ardelenilor plânge de mult la morminte străine cât de strin de cea mai elementară idee a dezgustului ticăloşia este o stare de spirit sunt mândru că sunt român o parte a poporului pune botul la patriotism şi naţionalism 140 la Chanttily dacă l-au primit aşa frumos înseamnă că îi pregătesc ceva extrem de urât oops ceva se întâmplă de nu se poate vă daţi seama de ce nu ne contactează civilizaţiile extraterestre de ce galaxiile se depărtează de noi nu lăsa tăgada limba română să moară bunii sub ce poruncă durere traducătoare din Egipt în gips îmi nărăvisem turca de copil mii capete de turci de iarbă plouaseră pământul gazel gazelelor multiorgasmice dissing oneself less than nothing muncite antologii tabu la 25 de ani acum mă desturcesc în Talkatora şi rămâneam la gazelurile lui Eminescu la noul testament deşi tradusesem duium de ghazaluri turceşti poate unde nu erau persane arabe urdu netrăite încă neprelucrate româneşte deunăzi Surender teoretiză prin Râmnic rigoarea ghazalului pe lângă berbero-mauri s-a trezit amintirea antologiei am vrut s-o arunc am citit ieri m-am întâlnit cu (mine) mari poeţi turci din toate vremurile şi rubayatele prin intermediar motivat academic spre propria scriitură ne salutam cu yasha îmi zicea dede poate pentru că tradusesem în rotacism din epopee nu zic de grădină-bahcea sau mai rar yok şi yavaş tinereţea de 25 de ani în cleşte editorial comunist n-avea nici o scăpare cum s-a dovedit au rămas 2-3 ani de variaţiuni româneşti la sonuri totuşi imaginare descrise semantic primar de traducerea depoetizată anume repoetizarea va fi întâlnit originalul pe altă cale decât lingvistică de la miez la miez al poeticităţii în ce mă priveşte în căutare pe repunerea în vedetă a unor modele neintrate în empatie conştientă decât acum la lectura substituind autoaruncarea lecţie şi cu propriile cantităţi aşternute prin maldăre de caiete în pofida ştiinţei lipsei de şansă din instinct prin duzii acum tăiaţi din Ruda poetul Siret vin turcii după tătari bătrânul genocidar tânărul mântuitor halucinaţiile ocupării de sine decapitarea turcilor de iarbă bine c-au publicat piratizată turcire îndulcire cu şerbet pe diabet în zaiafet ne-am decupa din aberare părere mai şi aflăm cu ce ne ocuparăm ocupă de-o luăm de la capăt disperării ce bine să tr vrei iar sub turci with technology we don't have to worry about translation I'm eking out a little time to respond Scheveningen în ziua de azi fără parolă şi nelogat eşti un nimeni nu ne place când ploaia vine de la ruşi se consideră român deşi stăpânii lui sunt la mii de kilometri de România politica dâmboviţeană le provoacă cel mult o abundentă vomă bagă limba în gură ţi-ai făcut treaba acum intri în adormire acu şi Sufi din mii ghazelari nici o gazelă

Nev'i mări în căldurile iubirii trec înspumegate Nef'i tot ce-i frumos în cer să se reverse pe pământ Baki în rănile din piept mai lasă urme de săgeți modernizând la unison clasici învechind moderni Yahya să nu stea piatră peste piatră-n casă deznădejdii biulbiul diliu ai început să cânți cum trebuie toți oamenii din lume nu-mi pot umple un pahar în duhul lui Fasih tot bântuie un neastâmpăr Naili chiar de te rogi scrisoarea pe poştaş nu-l face scrum Tasih şi colindam grădina raiului de-atâta dor Tilfi vândut e frumusețiidu hul tot Ranghip Paşa raiu-l gândesc la mesele cu must Nedim ferice-i spun aceluia ce şi-a găsit soție Poate că te-ai ascuns în pieptul meu şi arzi pe jar Târgoviștea înainte de Fanar rubayatul lui Ienăchiță pe moştenire istorii folclor țepe magie pe Europa cin' s-o perucheze Germanie sau Turcie Europa Americă sau Rusie-Chină lumea ne-om completa psihoza mereu pe capu-mi trandafiri iertând vor înflori eram în comunism suntem în Europa interfață turcească spre Stăniloae Noica Popa mă cam ienicereşte iar a lui Sufi dileală Tanro poetizându-l pe Allah un vers treacă-meargă poem mai va pe ce zori de unu august ce jurnale nedatate ani turceşti văd şi de ce țin manuscrise zi că nu şi ia de contrazice-mă personal cred că şi Radovan va fi ucis bombe cu fragmente şi reziduuri nucleare testamentul câinilor turbați de la Club Gitmo fir'ai sănătos măi omule a căscat până la cercei gura filialelor talibane nu am avut dreptul să dau un telefon pur şi simplu umflat vorba lui Pristanda dă-mi batistă vreau să bocesc la ambasada americană se fălesc şi rânjesc la capete tăiate fii serioasă conştiințo s-a întîmplat pe strada locomotivei să ciuruie pe 2 numai pentru că ăştia au aruncat nişte hârtie de eugenia pe jos s-a crezut momentan că sunt manifeste are dreptul să aleagă între glonte sau ştreang eşti dintre cei care au luat indemnizație la căldură arest ca în actul sexual la polonezi bagi scoți şi repeți revoluția aia din 21 şi nu sindicalismul din 22 am sufletul împăcat că nu am făcut rău numănui noi românii ne uităm la formă şi nu la conținut gazel rubayat sistematic turnat de soție în apartamentul unui vecin cetățeni model săritori participanți la muncă patriotică romanii îşi spânzurau adversarii de toți stâlpii m-au dus pe jos până la sediul lor pe Eforie sunt nevoit să admit că nu mi-au dat o palmă fiecare cu baricada lui prietenii mai fac şi acum informații şi nu-i cunoaşte nimeni unii se simt mai persecutați decât sunt ce vrea să facă madama să mai împută un partid mulți din muncitorii de acolo mai luau din maculatură când cu turcii nu plecasem diavol greu de aprobat atunci Baudelaire sonete moşka moksha rubayat în declic de ghazal şi nesomnie domnule Fusulan atenție la turnătorie murdară şi turnătorie justificată cum a muriet L Spiess de inimă rea am tradus mii de versuri din turci şi pe timpul tezei mai nici unul de Baudelaire ca între 2-3 originale suntem ce citim de mână a traduce cum ai mai fi aruncat ciorne duble iar acum retrăiesc liberat tabu ce-o fi-n dosarul meu seco-turcesc Sufi m-aş opri să transcriu zilele transcrii astea selective dedemultului de trei ani până nu şi traduc Văcăreştii cum în turceşte tradusesem pe Agagiu sufixat bosforic mă specializez în comenzi de verş Behdjet muri pe când îl traduceam de n-oi fi preferat Voiesc lui If aşa-n Vaslui că Luther ăl mai mare criminal îl pretradusesem pe Baudelaire din turci de mi-a spus Grigore Popa că-i plăcea cuvântul kef turk şi Adrian Maniu îl vitriola pe Philippide condamnare de turci în iarbă nebaudelaireană prin antologie ghazelizată la Văcăreşti Noica-i scrisese lui Milcu s-o reuniverse aşa şi cu traducerea lui Korydaleu cum aş fi vrut să ajung pe tema asta până aici îi dădui lui Ziya încă 20 de ani până plecai în India în '77 pirateria va fi fost în pierdere acum şi de pe net iar trei decenii a ne fi pătruns de imperiile deasuprindu-ne ghazalul din urmă Baudelaire-sonet dinainte făcând alegerea printre predatori de mi-ar mai auzi testamentul atunci răsăream în turci să apun tot în ei ba tata va veni ori eu în Târgovişte lângă atunci şi în nehalucinație tradus încă 10 pân' la 35 din titlu de-aş dubla şi încă pre-miez namazului în necunoştință târziu citind din Koran în drum spre Iaşi în engleză de-l văzusem pe Mihălcescu chiar teza diavolului şi opusul ishk iblis prin Netty Bossert Hafiz ba amenințare la moarte iraniană în confuzie cu Salman Rushdie recitare frați de Iosif în aeroport la Karachi pentru a ne întoarce la antologie cu ochii pe Văcăreşti cu 35 pe-a copiilor ce nu-mi ai acceptă dependența de ei cât cred că mai sunt educabil cum ți-ai libera limba pe seama celei necunoscute reflectate poetic într-o accepție de supraviețuire de i-om fi cucerit pe romani că din turci habsburgi ruşi nu învățărăm tongue nici tango nu pe cine în cine l(m)am tradus măcar pe Văcăreşti îi traduc direct în computer jumătatea vieții jumătatea soarelui semiluna vă pun data naşterii de atunci nemorți şi foşnetul vieții mătăsos şi mama de ne-ar fi fost permisă conştiința creştină tot una cu islamul turcesc din poezii clasice încep cu secole de ghazal şi sfârşesc cu

rubayate în lanț sprea aturcanglia iele văcăreşti paramagbethe vaci din Văcăreşti la sinagogă de-a doua evanghelie de marcă tradusă peste apocrife ce-or fi ales piraţii cele mai bune cele mai rele eu mă aleg după filmul Stay fanarul turcesc mai aprinzând ca la liceul Decebal cu Negrei din partea lui Emil acum Sorin şi de-aş muri alegerii nu s-ar înțelege bosforul perifrastic pe toboganul săbiei în sânge citat din final tot vei muri cu fața spre păcatul tău.

Maestre,

Să trăiți! Şi să mă lămuriți:

prin 1969-1971 am tradus, cu lectorul Newzat Yusuf, de la Univ. Buc., o antologie a poziei turce, multe sute de pagini (din care am publicat şi prin reviste, în Capitală şi în provincie, semnate de amândoi). Am fost la editura "Univers" şi "Minerva", eu, dar curând am plecat în India (şapte ani), fără publicarea cărții. Am auzit că turcul a tăiat numele meu şi l-a pus pe-al lui Nicolae Ioana (decedat, după), scriitor, funcționar la Min. Cult., pe edituri. Mi-a fost oarecum să verific, pe atunci, acest caz de canibalism literar comunisto-securist (Nae I.)

A fost pe aici un indian din Varşovia, îl ştiți, şi, cu ambasadorul Pakistanului, şi-au citit ghazaluri. Eu, spre pensie, scormonindu-mi din manuscrise, să le aranjez, am dat de antologie, stuf gras (mi-a spus, când traduceam, Noica: a, te ocupi de noncultura turcă, uite, au ajuns servitorii Europei; îl contrazic, abia acum recitindu-mi compozițiile, unele, traduceri:) din punctul meu de vedere, cu adn-ul auctorial de când eram în putere (rupt şi de materia brută de la turc, în sensul recompunerii unui original românesc) e vorba de o pată de culoare sine qua non pentru "cercetarea" orientalisticii de care m-am învrednicit, la hazard sau în cunoşti(i)nță de cauză.

Aş selecta acele compoziții (re) originale şi le-aş publica sub titlul "Gazeluri şi rubayate turceşti".

Să le semnez singur menționând, în notă, că mi-a oferit materia primă Newzat Yusuf şi-i mulțumesc(făcând pe niznaiul, cum şi cam sunt, despre porcăria strigătoare la semilună)? Să semnez cu el (ca în reviste, însă nu-l caut, că e, în cel mai bun caz terchea-berchea, pe unde o hălădui)? Să dau în vileag ce ți-am scris mai sus, ceea ce ar avea şi o aluzie penală (să-mi sară copiii hoțului, regretat, în cap cu teflonul, că, pardon, eu cu trei ani de lăbăreală pe turci am tras de la un bâlbîit şi un ienicer...)?

The floor is yours, dear Master...

Mare Maestre si Profesor (Si Director General),
Incerc, dupa umilele cunostiitnte, sa raspund la intrebari.

In zilele urmatoare o sa incerc sa intreb si pe altii din domeniu.

1. *«prin 1969-1971 am tradus, cu lectorul Newzat Yusuf, de la Univ. Buc., o antologie a poziei turce, multe sute de pagini (din care am publicat şi prin reviste, în Capitală şi în provincie, semnate de amândoi»*

Acestea care au fost publicate in regim de coautoriat trebuie semnate: George Anca si Newzat Yusuf.

Ma bazez pe art. 5 al Legii dreptului de autor:

Art. 5. - (1) Este opera comuna opera creata de mai multi coautori, in colaborare.(2) Dreptul de autor asupra operei comune apartine coautorilor acesteia, intre care unul poate fi autorul principal, in conditiile prezentei legi.

(3) In lipsa unei conventii contrare, coautorii nu pot utiliza opera decat de comun acord. Refuzul consimtamantului din partea oricaruia dintre coautori trebuie sa fie temeinic justificat.@

(4) In cazul in care contributia fiecarui coautor este distincta, aceasta poate fi utilizata
(5) In cazul utilizarii operei create in colaborare, remuneratia se cuvine coautorilor in proportiile pe care acestia le-au convenit. In lipsa unei conventii, remuneratia se imparte proportional cu partile de contributie ale autorilor sau in mod egal, daca acestea nu se pot stabili.

Art. 1. - (1) Dreptul de autor asupra unei opere literare, artistice sau stiintifice, precum si asupra altor opere de creatie intelectuala este recunoscut si garantat in conditiile prezentei legi. Acest drept este legat de persoana autorului si comporta atribute de ordin moral si patrimonial.@

(2) Opera de creatie intelectuala este recunoscuta si protejata, independent de aducerea la cunostinta publica, prin simplul fapt al realizarii ei, chiar in forma nefinalizata.@

Stimate Maestru în proprietate intelectuală,

Vă aştept continuarea răspunsului, cu 2-3 precizări suplimentare ale petentului..

Am vorbit cu copiii şi publicarea pe alt nume ei o văd gen pseudonim(ată), în condiţii anume (gulag editorial românesc), evident fără consimţământul coautorului (în accepţia de acum, gazel-rubayat, nu numai principal, dar şi unic). Ei au luat mălaiul (turcul poate salivase, piratul o fi prins şi excursie la Baiazid, să-l ierte Allah), s-o fi şi prescris, de peste 30 de ani. Venind la zi, cu publicarea eventuală a textului "meu" (din nou, recuperat:moral-artistic, pentru

literatura româna în onoarea valorilor seculare turce, de către un poet care se emancipează de materia primă şi transcreează structurile intermediate activistic sau academic), pe copertă ar fi legal să se menționeze (?):

George Anca

GAZELURI ŞI RUBAYATE TURCE(ŞTI)

Traduceri în colaborare cu Newzat Yusuf

Credeți că mai este cazul să dezvălui avatarul acestei traduceri, în contextul schimbării de regim, eu neavând altă pretenție decât de a-mi prezenta, recuperată, propria creație conținută într-o traducere de sertar, pentru mine (abstracție făcând că ea a apărut în regimul represiv sub nume străin de al traducătorului român în persoana mea)? Nu se întrevăd avantaje materiale (de data asta), nici diplomatice, deşi demersul meu artistic poate trezi interes, ceea ce îmi doresc, tocmai descoperind - cum voi face-o şi într-o introducere -, destule argumente estetice de validitate pe terenul transcreatorului.

Aşteptând distinsa Domniei Voastre limpezire, primiți, vă rog, thanks.

2. "*A fost pe aici un indian din Varşovia, îl ştiți, şi, cu ambasadorul Pakistanului, şi-au citit ghazaluri. Eu, spre pensie, scormonindu-mi din* ***manuscrise****, să le aranjez, am dat de antologie, stuf gras..... abia acum recitindu-mi compozițiile, unele, traduceri:) din punctul meu de vedere, cu adn-ul auctorial de când eram în putere (rupt şi de materia brută de la turc, în sensul recompunerii unui original românesc) e vorba de o pată de culoare sine qua non pentru "cercetarea" orientalisticii de care m-am învrednicit, la hazard sau în cunoşti(i)nță de cauză. »*

Comentariu DICOSTI : A) Daca sunt manuscrise GEORGE ANCA atunci : Art.1 alin.(2) = (2) Opera de creatie intelectuala este recunoscuta si protejata, independent de aducerea la cunostinta publica, prin simplul fapt al realizarii ei, chiar in forma nefinalizata.

B) Posibil ca varianta publicata, Newzat Yusuf & Nicolae Ioana, sa fie diferita de manuscrisul GEORGE ANCA.

Ex. Francois Villon a fost tradus si de Philippide si de Vulcanescu. Dar

operele derivate (traducerile0 coexista ca traduceri diferite.....Desi opera originala este numai a lui Francois Villon.

C) O sa caut un avocat iubitor de cultura si care sa fie un oltean “de al nostru”.

3. *“ Aş selecta acele compoziţii (re) originale şi le-aş publica sub titlul "Gazeluri şi rubayate turceşti".*

DICOSTI : CRED CA SE INCADREAZA in Legea nr.8/1996 [Sa ascultam si opinia avocatului= Audiatur et altera pars.]

4. George Anca

GAZELURI ŞI RUBAYATE TURCE(ŞTI)

Traduceri în colaborare cu Newzat Yusuf

DICOSTI : O sa caut un avocat iubitor de cultura si care sa fie un oltean “de al nostru”.

5. Esti membru COPYRO ?

Cu temenele,

Păi, teme-temenele,
Iată-ne în (ne) finalizare, tocmai i-am dat drumul unei, să-i zicem, introspecţii pe tema-teama nu că nu mai dați, bine c-ați dat, s-a publicat antologia, greşeala mea se dublează prin pirat (oi verifica dacă e a mea, prea imperfectă, referat nepublicabilă, nu stăm de vorbă, nefinalizată, mă acuz pre căință de ce-au făcut dumnealor). Vas'că, piratizată şi nevaloroasă, frate, rău cu nebun. Ia să vin să psihanalizez - tocmai mă ocup, live - trei ani de traducere indusă cu surâsul lui Yusuf, i-oi zice Sufi, o ocupare a persoanei, cu orice, pe tentație neprimită, orişicum, ce-o ieşi s-o şi piratiza, eventual, intuitiv. Aici numele ocupării este şi turcire euforică, pe creație-recreație imperială-yok, la urma urmei.

(Re)producerea antologiei continuă. Nu ne comandăm auto-ocupația. Filosofarăm. Avocatul de-ar râde şi el la Rovine, rovinetă.

YUNUS EMRE (1249 – 1322)

*

Tu poate cânți cu apele,
Tu poate-nchozi cărările.

Mi-e suferința fără leac,
Tu poate mă vei vindeca.

Durerea nu s-a domolit,
Poate vei susura izvor.

Tu, ce cobori din munții ninşi,
Poate închizi cărarea mea.

Ciorchinii norilor ciorchini
Poate plângi negru-neguros.

Pe grum îmi curge sângele
Pentru bolnav şi sănătos.

Mântuire de moarte

Dor de pământ îmi e, plecând,
rămâi prietenul de-aci,
Ajuns acolo, stai pe loc,
mă voi, mă voi pământeni.

Tată şi mamă, Azrail
sosi, nu mă mai ajutați.
Sui într-un cal de lemn, mă duc,
tot duc, prietene, mă duc.

S-avem de grijă-n linişte
de-a fi pe veci viu trandafir,
Privighetoare-n vii de-a fi,
prietenii cântând în cânt.

Niscai arşini de pânză iau
şi în kefin mă înveşmânt,
Şalvarii de purtare-i zvârl
şi-mrac prietenia, hei.

Nebun cum sunt colind prin munți
până la cer, să-i înfăşor.

Se arde lumânarea, plâng
că ard, prietene, cu ea,
Trec zile, ani în rotogol,
mi se răstoarnă lespedea.

Fața de humă-i putredă,
mă ponosii, prietene.

Yunus Emre, vezi-ți de drum,
necredincioşi îți sunt câți vrei.
Prietene,-n sufletul meu
m-afund, el mi-e prieten, hei.

SEYHI (1375 – 1431)

Husrev şi Sirin

Dulci buzele-i. Sirin se aşezase.
Cuvintele-i sunau melodioase.

Unii spuneau de zilele trecute -
De-acum le fie-n bine petrecute.

În fel şi fel tot băsmuiau, neîncetat,
Când şi-au adus aminte de Ferhat.

Dulci buzele-i. Sirin a râs nebun:
“Astăzi o să mă duc în Bisutun”.

Trup chiparos Sirina cea învoaltă
Păun subțire mijlocelu-şi saltă,

Scântei în ochi-i – va să se răzbune,
Se despletise în repeziciune,

Avea o rochie de raze fine
Şi saluta aşa cum se cuvine.

Ca unda apei mai curată, mai
Fugară decât vântul o vedeai.

Nu a cerut la nimeni ajutor,
Un pas de zece paşi sărea uşor,

Pe drumuri singură a colindat,
Ca un puternic şah a-ncălecat.

Asemeni vântului din zori de zi
Ajunse-n Bisutun şi muntele
În trandafiri sălbatici năzări.

Simțind Ferhat mireasma celei dragi, din vie,
Tot sufletul o rugă îi învie:

“Să îmi trăiască mii de ani iubita”.
Şi-a ridicat atunci şi fruntea, mut,

Căci luna cu lumina ei lovit-a.
El în delir mătănii a făcut,

De fericire-a fost să-şi lase
Viața în dar iubitei prea frumoase.

Dar grabnic i-a adus Sirin
Apă de trandafiri căuşul plin

Şi i-a ăntins-o lui Ferhat să bea
Spunându-i şi blestemul ce-l lega.

“Ridică-te şi amintindu-ți iar
De mine bea al învierii har”.

Sorbind şi-a revenit cu-adevărat,
În nici un ceas s-a întremat.

“Ce băutură-i asta de mi-a da,
Sorbind-o, nemurirea, dragostea?”

NESIMÎ (? - 1404)

*

Subțire luna nouă şi sprâncenele-ți subțiri
Obrjii tăi trandafirii roşind la trandafiri.

Tanrî, o, cât de dulce buzele ți le-a dulcit
Că aoa Selsebil din rai se umple de uimiri.

Din soare luna nouă îşi hrăneşte razele
Ci soarelui lumină de fața ta-i resfiri.

Nu-i greul chin al dragostei să îl înduri amar
Cât mierea de duşman să-nduri mieroasei învrăjbiri.

Lui Nesimî de nu-i va smulge cerul al său şal
La alții n-o râvni atlasuri, şaluri sau ceakşiri

NEDJATI (? - 1508)

*

Spre ceruri flăcări daruri ale tale suie, sui
Şi tot atunci se-aprinde-n slăvi inima soarelui.

Cine-ţi atinge părul se desprinde de pământ
Şi se-nvârteşte, se-nvârteşte jertfa ta hai-hui.

Când sari la joc şi când cu valuri pletele
Încolăcescu-ţi boiul tău de soare, văd ce nu-i?

Din loc în loc oglinzile-atârnate îşi întorc
Feţele spre oricine, tot sperându-te oricui.

Ehei, Negjati, de-ar cânta taraful divanit
Gazelurile astea, i-ar sta bine, o să-mi spui.

NEV'I (1533 – 1599)

*

Nu-i bine să iei cupa omului de jos,
Djighitului vânatul celui slab nu-i stă frumos.

Mări în căldurile iubirii trec înspumegate,
Staornicia şi răbdarea munţii-i sorb de jos.

Să nu fii trist, paharul morţii timpu-l dă la toţi
Şi Djem din gura lumii bând otravă căzu jos.

Ca munţii însuşi trupul lui Ferhat i-a stat în cale,
Dar el muntele Bisutun cu greu l-ar fi dat jos.

Nev'i a spus un vers pe limba celor puri la suflet,
Când despre dragoste-mplinită, când despre reproş.

NEF'I (1582 – 1636)

*

Să vină primăvara, prin grădină să te văd
Şi visul dragostelor împlinidndu-se să-l văd.

Tot ce-i frumos în cer să se reverse pe pământ,
Ceairul mândru cum n-a fost vreodată să îl văd.

Să se aprindă-n focul vinului obrazul fetelor,

Ca para focului obrazul dragei mele să îl văd.

Şi când la pieptul dragei, când la paharul plin
Uitându-mă să pot nebun pe mine să mă văd.

Ehei, Nef'i, nu mai apuci tu acea zi,
Cu moartea mea eu cerul pe pământ de-ar fi să-l văd.

BAKI (1526 – 1600)

*

Cazănă iubirea, foc, necazuri, inimă de chin,
În lung e harfă,-n lat o mare-i, sângele e vin.

Trupul – pe drumul greu, ochiul – în ape ațintit,
Sufletu-n fum de depărtări, şi amintirea în senin.

Îmi va fi dat să-ți înconjor ca un chimir mijlocul?
Iubito, un hanger ne-o despărți-n destin.

Lasă-l să se târască lângă tine ca o umbră,
Şi padişahul meu şi robul tău pierduți se țin.

*

Vindecă-mi sufletul cu buze roşii, ajutor!
Prieteni, am murit, săriți, murit-am, ajutor!

Pierdut e giuvaerul cupei, m-a cuprins tristețea,
Hei, tu, cuparnic, unde-i şti să-l cauți, ajutor!

În rănile din piept mai lasă vârfuri de săgeți,
Mai lasă-le dacă Allah ți-e drag, dă-mi ajutor.

Pe țărna pragului tău noaptea fața-mi voi târâ-o,
Feriți-vă străinilor să cereți ajutor.

Hai, biet Baki, nu ți-a rămas putere nici să gemi,
De unde-ți va veni, de unde, cine-n ajutor?

AHI (? - 1517)

*

Semenă primăverii frumusețea dragii
Le-a scos din minți şi fluviile fac ravagii.

Mătăsuri date-n aur o s-o înveşmânte
Dar ce-oi fi eu gelos pe aur care drag i-i?

M-aş pustii din casa asta-a despărţirii
Însă aş sângera cu lacrimi peisagii.

Ahi, nu crede cum că lacrimile cântă,
Inima trece precum apa în adagii.

NEDJATI (? - 1508)

E primăvara anotimpul verdelui visat
Bea vin atunci la toartă cu un împărat.

De vrei culege-n clipă mii de clipe, vă plecaţi
În ierbile, în verzile, selviile odat'.

Cât mai sunteţi pe lume în risipă risipiţi
Argint şi aur chiparosului în lung şi-n lat.

De-un an paharul stă în umbră ca un trandafir
Nedjati, vino la soroc şi-arată-l luminat.

FUZULI (? - 1556)

Rubaiate

*

De voi bea când ceasul o să-mi bată,
Beat mort voi fi până la judecată,
Visând pân' la potop c-o facem lată
Şi voi scăpa de chin şi-alin deodată.

*

Să-ţi verşi amarul vinu-i de folos,
Să-ţi uiţi iubirea doru-i de folos,
Dar lipsă de la tine vin şi dor,
Că-n lume nu-i nimica de folos.

*

Nebunul dornic s-a pierdut în scrum,
Valmik s-a înecat în plâns duium,
Ferhat muri cu bucurie-n vânt -
Toţi sunt pământ, moşia mea de-acum.

SEYHULISLAM YAHYA (1552 – 1643)

*

Te-a fărâmat suspinul dragei de privighetori,
Boboc plăpând, eşti inima privighetorii-n flori?

Cântând privighetoarea vestea trandafirilor,
Asemeni primăvară n-am văzut de două ori.

Biubiul diliu! ai început să cânți cum trebuie
Dar poroleşte-te, suflarea să nu mi-o omori.

Bahceaua-ți pună-n inimă lalele, Yahya,
Că sufletu-ți rănit îi e comoară-ntre comori.

*

La uşa ta sărmani nesemeni oamenilor sunt
Şi crezi că nimeni n-o să-ți judece aşa cuvânt?

Adevărata inimă plecând, rămân tristeții,
Însă belelele în du-te-vino n-au mormânt.

E dornic sufletul, dar vântul primăverii-i hoț,
Ieşi în bahcea, natura e în sfânt veşmânt de cânt.

Lui Yaya şi nimănui statornică să-i fii,
El toanele ce ai, eu toanele binecuvânt.

*

Întindeți-mi paharul limpede să spună-”i beat
Diliul, ia uitați-vă, nu s-a mai săturat”.

Toți oamenii din lume nu-mi pot umple un pahar,
Medjlisul cârciumăde-acu să fie botezat.

Să nu stea piatră peste piatră casa deznădejdii
Toată suflarea să o pomenească fără cat.

Cuvintele lui Yahya secret iubirii sunt,
Le-aud amicii, spun “nu spuneți la străini” vreodat' .

HAYALI (? - 1539)

*

E sufletul ce-l vezi muncind, e sufletul, e rob,
E sufletul cel vesel, vezi, e de tristețe zob.

Subțire chiparos ce creşti pe lume nestingher,
Vezi, sufletul e liber şi e chipului tău rob.

Crezând statorniciilor iubirii, sufletul
Acuma îşi dă sufletul pentru vecii, e zob.

Ey, Hayali, vezi, sufletul, asemeni lui Ferhat,
Învolburat e sufletul în munții cât un bob.

SABRI (? - 1645)

*

A mea e cârciuma, bahceaua fie doar a ta,
Al meu paharul, râzătorul trandafir al tău.

Privighetoarea zise guguştiucului “n-o mai lungi”,
Ramul de roză mie, ție tremurător selvi.

Ey, inimă! la ce te-ar amărâ belelele
A mea acea privire, al tău părul răvăşit.

Otrava apelor de dragoste m-a fost trezit,
Strălucitorul vin să fie de acum al tău.

Ey, padişah tristeții, intrigile ani pot sta
În suflet lui Sabri, iar cupa spartă fie-a ta.

NAILI (? - 1666)

*

Chiar de te rogi, scrisoarea pe poştaş nu-l face scrum,
Şi-apoi, tristețea va găsi pe draga ta oricum.

Ne-o fi uitat? Ori veştile de la iubita mea
În țara asta spre înstrăinat nu-şi află drum?

Cu primăvara ce să fac, dacă iubita nu-i,
Nu-i floarea gurii, nu-s obraji de trandafiri acum.

Ah, Naili! Venind iubita, noaptea, pas de pas,
Cu luna plină, spulbera-va-al aşteptării fum?

*

Şi inima! Etern ți-e gândul la obraji de foc,
Dar uiți trandafiriul primăverilor boboc.

Şi inima! De dor cum plângi, din lacrimile-ți
Se iscă fluvii că n-o poți cuprinde de mijloc.

Şi inima! Zambilelor şi pletelor ce ai

Nu-i sclavă, ci înmiresmatului lor joc.

Şi inima! Trăieşti în lumea tristei sfâşieri,
Ci uită tot, ca Naili, sorbind din poloboc.

FASIH (? - 1699)

*

Oh, vânt din zori, trecuşi prin al cosiţei ei văzduh?
Oh, vânt din zori, ai tu habar de rătăcitul duh?

Noi amândoi sintem biulbiulul rob, tânguitorul,
O roză verde, pân' la noi, o frunză-şi duce buh?

Oh, vânt de zori, noi praf suntem pe drumul dragostelor,
Oh, duh, din vina noastră, ţi s-a dus amarnic buh?

În duhul lui Fasih tot bântuie un neastîmpăr,
Oh, vânt de zori, trecuşi prin al cosiţei ei văzduh?

*

Vântul în zori adie poate din cosiţa ei
De simt miresmele, ştiutele, miremele-i.

“Vine la Medjlis şi iubita fără moarte”-ascultă,
îmi sare inima s-o-ntâmpine, frumoasă ce-i.

Cu câte chinuri de la tine, n-aş trăi departe-ţi,
Tu, veşnico, tu, chin desfătător de zei.

Suspinător biubiulul chinul şi-l deşiră-n geamăt
Urechea-mi frige-o voce preaştiută cu temei.

Fasih, nicicând noi altora nu ne destăinuirăm,
Dar vin nucunoscuţii, mii, şi cunoscuţii mei.

*

Azi-noapte pân' la ziuă am strigat hohotitor,
Azi-noapte i-am spus lumii toate taina tainelor.

Am sărutat buze de lal şi-am sărutat paharul,
Azi-noapte petrecui cu draga mea ameţitor.

Azi-noapte lungind firul de poveste de iubire
Iubita adormi,-n delir mi-a fost să o ador.

Azi-noapte ne prinserăm într-un joc de tandre graţii
Şi-n suflete ascuns-am noi pecetea buzelor.

Fasih, visai azi-noapte mahalaua dragei mele
Şi colindam grădina raiului de-atâta dor.

NEŞATI (? - 1674)

*

Trişti. În privighetoare limpede ascunşi.
Supți. Într-o nesfârşită inimă ascunşi.

Lipsiți. Nici glorie, nici nume. De s-ar şti...
Ce bine suntem într-o ghicitoare-ascunşi.

Tot. Zorii alburii nu ştiu de soartă-n dor
Ascuns, de-ai dragelor zulufi suntem ascunşi.

Ne arătăm în trandafirii înțelepți,
Într-un delir de vin veselitor ascunşi.

Neşati,-aşa de mult ne-am ridicat la viață,
Că-n luciu de oglindă nu suntem ascunşi.

TILFI (? - 1695)

*

Vândut e frumuseții duhul tot,
Perla în mare-aş azvârli înot.

Îmi smulse hățul calul de dorinți
Şi mă lăsă în câmp hăt într-un cot.

La ea în mahala hai dor diliu
Străinii îmbătară-al lumii bot.

Tilfi, pe glia gurii scrie slavă,
Beyt de-a nu fi padişahul mort.

NABI (? - 1712)

*

Sleit e la petrecere paharul tău şi-al meu,
Flux şi reflux de vin între paharul tău şi-al meu.

Trezeşte-te, de dă târcoale vântu-ntr-una
Şi îmi va spune de-nfloreşti pentru duşmanul meu.

De când sultanului tristeții îi suntem în pază,
Al dragostei oştean vine-n câmpia sufletului meu.

Dar într-o zi nu se va întreba acea femeie:
“Ce caută Nani nebunu-n satul meu”?

NEDIM (? - 1730)

Gazel

Boiul frumoasei de-ai vedea, mlădiu selvi, îți jur,
Şi buzele zăvoare ale tainelor din jur.

Sst, inimă, paharul să n-asculte buzele-i
ce spun, iavaş, şi şoapte pentru tine o să le-o fur.

Poet ca mine să îndrug de boiul drag al ei
Că nu mi-ar place dragul boi atunci aş fi sperjur.

Ție ți-aş zice-o cu bârfeală, chiar o să-ți vorbesc
Îndată ce-o dormi duşmanul, ca un augur.

Hei, vânt de vânt, despletitor al pletelor,
Îți face semn să vii bucla plecată în azur.

Hei, lună, tu, răsari pe dinaintea lui în pisc
Ascultă-mi-le, rugile eterne, te cunjur.

Subțire mijlocelul ei, zici că n-ar fi deloc,
Aşa de strânsă gura ei, o fi misterul pur.

Din ce pahar bețiv mai bei, în ce extaz te scalzi,
Doar duhul ți l-ai dat, pățişi bucluc, nu mai îndur.

Nedim, nu-i în oraşul ăsta boiul ce visezi,
Se spulberă vedenia frumoasei dimprejur.

*

Vezi, împrimăvărarea lumii-i o beție,
Bahceaua de lalele-i cupă chioralie.

Hei, tu, cu boiul chiparos, există clipă
Când pieptul în ohtat să nu se mai sfâşie?

Pe veci dorită, draga nu-şi ia valea-n lume,
Ferice-i spun aceluia ce şi-a găsit soție.

Cu acest nou gazel cadorisesc Iranul
De la Stambul direct la Ispahan solie.

Nedim, Nedim, fii vesel cât ți-ar fi duşmanul,
Arată nalta aurului curăție.

*

Gol duh, Gonul! Cum bate vânt în zori eşti mai amar,
Rob la fereastra dragei mele stai afar'.

Duf gol, socot a fi amar de tot dacă-ai jurat
În vremea trandafirilor să nu mai bei nectar.

O flacără încinge lacrimile tale, ce-i?
Poate că te-ai ascuns în pieptul meu să arzi pe jar.

Ey, gol Gonul, paharul lui Nedim i l-ai întins,
Pomană fă-ți şi lasă-i, las' al dragostei pahar.

NAHIFI (? - 1738))

*

Oh, dragostea mea, ce să beau când tu nu eşti aci,
Petrecerea iubirii ce petrecere-o mai fi?

Diliu iubindu-te la ce aş mai înnebuni?
Să-ți fiu ofrandă? Ce păcătuii când te iubii?

Ey, sora ielelor, la ce-ți ascunzi privirile?
Ce țintă şi de dai atâtea suferinți, Peri?

În iarbă dragostea s-o cânte oare un biulbiul?
Să fie oare cel cu vocea dulce Nahifi?

*

Ey, tu, obraz de lună, inim ochii-ți zări,
Cu ce-am păcătuit atâta jertfă spre a-ți fi?

Hainele alandala şi privirile în gol
Nu sunt acestea semnele iubirii mele vii?

Vin' să mă-mpărtăşesc şi eu din dărnicia ta,
Să-mi ardă fericirea-ntunecată-n gelozii.

Ey, inimă de piatră, focul mistuind stânci tari
Nu te înduioşează şi pe tine de nu vii?

Mărite şah, ți-e-n suferință robul Nahifi,
Vino cu dezlegările şi nu-l mai chinui.

*

Ce trist e să te guduri nenorocului sătul
Dac bobocul florii e prieten cu-un biulbiul.

Promiți vederea, nu ne amâna a doua zi,
Ce trist să moară şi frumoasa, chinul tău tot du-l.

În mine sunt tristeți pentru o lume de tristeți,
Ce trist să nu vezi dorul dragostei neîndestul?

Vai, vânt de zori, unde sunt vestea şi selam-ul ei?
Ce trist să fie aer cazna, glasul de biulbiul.

O, Nahifi, demult uitării sclavul ți l-ai dat,
Ci-i veşnică, obraz de lună, ca şi gândul, du-l.

REGHIP PAŞA (1608 – 1762)

*

Intrând în crâşmă spui ce-ți e pe gust
De suflet desfătat, de suflet frust.

Cuvântul Tanro place gurii sparte?
Raiu-l gândesc la mesele cu must.

Nu e religie şi nici călău.
Văzând tărâm diliu te simți robust.

De râs e vorba cerului şi-a minții,
Către bolnav doctorul minte just.

Cu un cuvânt închisă e tristețea
Raghip, nu-i cale soarta s-o pregust.

*

Că-i teafără se laudă iubirii inima,
Dar leacul bunătății ce nu poate vindeca?

E sufletul cuprins în răni, strigat de deznădejdi
Dar perpeleala dragostei la ce o fi aşa?

Până când cu o despărțire nu te-ai otrăvit
Să guşti din regăsirea desfătărilor, mai va...

Raghip, îți pare mai întâi că o iubim
Dar nu aflăm ce e dorința nicicândva.

*

Strigătul crâşmei e în cer şi pe pământ
Intri întors şi te întorci săltând.

*

Întrebându-l unde e nedreptatea, iataganul se arată pe sine.

SEYH GALIP (1757 – 1799)

*

Să fiu eu sufletul, de tot mi-ai da tu să dispar,
Să fiu oglinda ta, de tot mi-ai da delir în dar.

De tot din ochii tăi mă-nsângeră săgeţile
Şi dacă rana ai privi-o ai vedea-o clar.

Paharnice, a ta e dărnicia sau a mea,
E musafirul fluxului al mărilor hotar.

Călăule, ea e o rază semănând cu luna,
E prea frumoasă, n-ai ce să o rogi acuma iar.

Galip, cuvintele sunt mai frumoase ca daula
Dar încă nu au preţ şi tu te chinui în zadar

*

Sufletul seamăn sticlei ce-i cu apă de zemzem
Se frânge iar şi nu pe un drum de piatră căzu ghem.

Când s-a dat giulgiul la medjlisul inimoşilor
Un suflet ferfeniţă partea noastră-a fost s-avem.

Bolnav de tristul îşi întinde mâna spre ulcior
Dar până la iubita-i cupă şi-o târăşte demn.

Ajunsă-n primăvară înverzi privighetoarea
Şi din senin în inimă se abătu blestem.

Privirea ta de gazelă s-a prelins din dor în dor
Ci nu aşa visasem iar pe drumuri c-o să gem.

Galip rămas-a în extaz pe calea Domnului
Unii renumele îi căutau alţii un semn.

*

Atât de dogoritor soarele vieții nu
Ăncepe nici în bolta cerului până acu.

Tu eşti esența lumilor, nu te disprețui,
Buricul eistențelor eşti, omule, aci.

DADALOGLU (1785 – 1865)

Koşma

De când venii pe lumea eteree
Îmi place un cal alb şi o femeie,
De pe la cincisprezece ani
Îmi place un cal alb şi o femeie.

Mijlocul roibului, gât lung ori scurt,
O față uscățivă, ochi de poamă,
O față albă, lactescentă coamă,
Îmi place un cal alb şi o femeie.

La coşie, întâiul când pe malul
De mare zice îndrăcit cavalul,
Ani cincisprezece fata, patru calul,
Îmi place un cal alb şi o femeie.

Koşma

Vino să-ți spun un cântecel, frumoaso,
Gura de zahăr, buzele de miere,
Mică de ani, de stat chiar potrivită,
Te-nmlădii ca vlăstarul în putere.

Cu un creion sprâncenele-ți îmbin,
Mi-ai zis să am de numele tău ştire
Şi tatăl tău te-o vinde pe puțin
Privind averea – un miar de lire.

La chefuri Dadaloglu, vesel, hai,
Vino, învie-mi rana mai dihai,
Alb trebuie frumoasei un serai
Şi zece ani cu drag să intre rob.

HALIM GERAR (? - 1823)

Am un pocal cu buzele iubitei şi'm
Am altă lume-n al beției țintirim.

Graiul privirii veselei femei de lume

M-a dezgrăit şi-s tare trist, Allah sublim.

De aş striga precum biubiulul ce ar fi?
Obraz de gul şi păru-i – iasomii s-anim?

Zău, de distracţiile ce i le-am ales,
Nu pot să spun o iotă, am jurat, Halim.

NEMIK KEMAL (1840 – 1888)

Odă patriei

Văzând schimbatul secol, depărtarea de dreptate,
Ferirăm bucuroşi şi cu onoare uşa de guvern.

Cine se crede om nu pridideşte-n jertfe pentru om,
Acel ce-i darnic îi ajută pe frustraţi cu traiul tern.

Dacă poporul e neştitutor să nu-l crezi fără preţ,
Şi prin noroaie strălucirile de giuvaer se cern.

Acid plămăditor al trupului tău stă-n acest pământ,
Ferice trupu-n luptă pentru ţară de-l faci lut etern,

În lume inşii josnici pricini caznei şi trudirii-s
Şi câini sunt cei ce-n dreapta vânătorului neom s-aştern.

Faţă senină, libertate, ah, ce greu te mai arăţi,
Scăpat-am de robie, te-am îndrăgit şi mă constern.

Ey, tu, rănitul în turbare, leu, trezeştet-te din somn,
Pe câmpurile tale verzi rămas-au câinii din infern.

ABDULHAK HAMIT (1852 – 1937)

Makbar

Eyvah! Plecară doruri, drumuri,
E plină inim de scrumuri,
A fost aici şi a plecat pe veci
De-aici de tot la semnul soartei reci.
Eu am plecat, ea şchiopăta un pas
Şi într-un colţ pierdută a rămas,
Pe veci acolo a rămas, eyvah!
Mormânt acolo-n Beyrut a rămas!

Unde s-o aflu pe aceea
Ce nimeni nu-mi răspunde ce-i ea?
Arată-mi unde-i, tu arată-mi, Rab,
Cine m-a aruncat în chinuri, Rab?

Îmi spun să uit altoiul elixir
De a plecat lăsându-mă-n delir.
Dar gândul cum o să-nțeleagă
Năpasta, ochiul cum s-o vadă?

Fatima, ieşi din groapă, ține,
Mai fii odată lângă mine,
De ce taci, zi şi tu ceva,
O vorbă, un cuvânt, uite aşa...
Asmute trandafiri pe mare
Dând pietrei limbii dezlegare.
Galeş privindu-mă din stele
Nu părăsi zilele mele.

TEVFIK FIKRET (1867 – 1915)

Pescarii

- Copii, vom flămânzi şi azi, glăsuia tatăl,
Suntem flămânzi şi azi, dar mâine – cu nădejde,
Apele s-or linişti... Norocul, n-ai ce-i face, bată-l...

- Nu, eu pe cât de-nvolburate ape, tot mă duc,
Vorbi feciorul, stai cu mama tu,
Sărmana, tare e bolnavă de un timp.
-Te du,

Şi zbate-te, copile, în nevoi,
De-acum părinții tăi sunt vlăguiți.
Băiatul cu dojană îl privi: - Dar noi,
Dar eu, cum voi trăi dacă muriți?

O oaste în delir, afară marea horcăie.
Glasul femeii stins s-a auzit:
- Se duce singur fiul meu la pescuit?
- El a voit, "tu stai", îmi zise.
- Dacă
Nu mai trăiesc până o să se-ntoarcă? Vorbi,
Apoi pe gânduri a căzut. Pescarul şi băiatul
Priveau la buzele ce tremurau prevestitor,
Priveau în liniște şi unul şi-altul.

Furtuna se înfuria afară,
Cutremura bezmetic tot pământul
Furtuna delirantă.
- Copilul mîine îşi va ține legământul...

În zorii zilei singur într-un vechi caic
Cu sfori doar noduri, putrede, firave,
Înainta. Nebune valuri în epave
Preschimbă coaste negre de nimic

Ale caicului... Ah, foame, ah, nădejde!

La mal pe stâncă o nălucă albă
Cu mâna face semn spre apa în delir
Zicând: “În valuri ți-e norocul, ia-l”.
Saltă, sărman caic, fărâme, saltă,
“În valuri ți-este soarta”. Ochii sunt la mal.

Saltă, dar piept va ține hulei fără suflet
Caicul vechi, caicul şubred?

Marea la orizont, femeia-n casă, muribundă...
Trei nopți de veghe într-un colț se-nfundă.
Nenorocirea o blesteamă bietul tată.
Caicul năruit îl plânge,
Un loc cu pumnii, depărtat, arată
Şi râde cu obrazul plin de sânge.

Ospățul pradei

Poftiți la masă, e sevită, vă aşteaptă, domnilor,
În fața voastră tremură viața oricărui muritor,
Poporul e în chinuri şi e sfârşit acest popor,
Dar nu băgați în seamă, înghițiți, înfulecați de zor.

Luați, mâncați, a voastră e poftita masă, domnilor,
Vă săturați, vă înecați, vă ghiftuiți până crăpați!

Fețele voaste, domnilor, v-arată-a fi tare flămânzi.
Mâncați acum căci nu se ştie ce va rămâne după prânz,
Cu laudă vă aşezați, pe masă hălcile s-au strâns,
Răsplată luptei sfinte, chilipiruri rare cu dobânzi

Luați, mâncați, acest ospăț e, domnilor, al vostru,
Vă săturați, vă înecați, vă ghiftuiți până crăpați!

Fă socoteala, tot ce cu distinşii domni nerupți din rai,
Blazon, obârşie, onoare, munți, conacuri şi serai,
Toate-s a voastre, domnilor, conac, serai, mireasă şi alai,
Toate-s a voastre, prăzi uşoare, gata, ce mai trai...

Luați, mâncați, acest ospăț e, domnilor al vostru,
Vă săturați, vă înecați, vă ghiftuiți până crăpați!

Ceva mai greu siesta de-o să meargă astăzi nu-i nimic,
Orgoliosul ochi văzându-vă s-ar răzbuna un pic,
Bunăvoință şi lumină dați ospățului, vă zic,
Cap, creier, inimă, ciozvârte sângerarte vă dumic.

Luați, mâncați, e jertfă pentru voi ospățul, domnilor,
Vă săturați, vă înecați, vă ghiftuiți până crăpați!

Se lasă mulsă biata țară, își dă tot ce-are – cheag,
Își dă și trup, își dă și viață și speranță și vis drag,
Din suflet, liniște, din inimă, al dorurilor prag,
Voi hați și înghițiți nestând la gânduri că-i spurcat.

Luați, mâncați, a voastră e poftita masă, domnilor,
Vă săturați, vă înecați, vă ghiftuiți până crăpați!

Și-o să se termine cândva și ăst îmbelșugat harnam
Ce mâine o să vă zgâiți la vatra stinsă din elan,
E sănătos stomacul azi și ciorbele-s firbinți avan,
Deci ghiftuiți-vă, din străchini peste străchini grasul clan.

Luați, mâncați, ospățul jalnic e al vostru, domnilor,
Vă ghiftuiți, vă săturați, vă îndopați până crăpați!

ZIYA BOKALP (1870 – 1928)

Căprioara pestriță

Când eram copil iubit
M-am jucat și-am flămânzit.

Am găsit pe jos o prună,
Căprioara mi-o adună.

Fugind eu fără de grai
Pe cal alb încălecai.

Șoimul rătăcit în praf
Trecuse muntele Kaf.
M-a aruncat într-un ghiol
Și-am ieșit în câmpul gol.

I-am dat de urmă în goană,
I-am prins genunchii-n hârjoană.

Căprioara de-a văzut
S-a bucurat foarte mult.

Mi-a dat un măr și mi-a spus:
“Ce tot stai pe gânduri dus?

Mergi pe munți, pleacă din câmp
Spre palat de aur scump,

Acolo te-așteaptă-n dor
Frumoasa frumoaselor.

Chinul de acum o mie
De ani spulberat să fie”.

Mâncai mărul şi văzui
Atunci lumea care nu-i.

Nopţile s-au făcut zile.
Pitici albi cu bărbi fragile.

Zmeii horcăiau cumplit
Ielele jucau djirit.

Păşeau capete tăiate
Târând pletele pe spate.

Am văzut îngeri pereche
Cu o floare la ureche.

Întindeau mâini nepătrunse
Plângeu plângerile-ascunse.

Sabia mi-am scos din teacă,
Am scăpat ielele, iacă.

Ielele ce îmi scăpară
Pas cu pas departe-s iară.

Aripile şi-au deschis,
Cu selam fugiră-n vis.

Am mers ce am mers şi-am dat
De palatul căutat.

O uşă era deschisă,
Altă uşă era-nchisă.

Uşa-nchisă am deschis-o,
Cea deschisă am închis-o.

Carne - calului în faţă,
Iarbă – câinelui, cu greaţă.

Am dat iarba calului,
Am dat carnea câinelui.

După uşi diamantine
Dormea smeul somnul bine.

“Îl văzui, capu-i tăiai,
Unde e, Yfrit, strigai,

Frumoasa frumoaselor?”
“Mână-n mână”-aud cu dor.

Mă-ntorsei, zării o fată
În chirchiză îmbrăcată.

Stătea-n loc şi se uita
Fulgerând inima mea.

“Cunoscuşi, bey turc, de viță,
Căprioara cea pestriță?

Nimeni de la zmeul nu
M-ar fi liberat – doar tu.

Stânci şi munți ai frânt de-acu
Şi m-ai liberat doar tu”.

MEHMET EMIN (1869 – 1944)

Mergând la luptă

Sunt turc. Credință, neam îmi sunt trezie.
Mormântul meu şi eu sunt pară vie,
Sunt om doar în a patriei sclavie,
Puiul de turc nu stă acasă, plec.

Cartea lui Mohamed îmi e stăpână,
Stindardul lui Osman nu-l dau din mână,
Duşmanul țării lat o să rămână,
Casa lui Tanro să n-o radă, plec.

Sunt vetre strămoşeşti acestea toate,
Casa aici şi satul printre sate,
Glii, brațe de divinitate.
Copii nu strică țara părintească, plec.

Mi-e martor Tanro c-o să-mi țin cuvântul,
Iubirea de popor mi-e jurământul,
Nu-mi port nimic în ochi decât pământul,
Nu las eu patria iubitei, plec.

Cămaşa-mi şterge lacrimile-amare,
Ascut cuțit pe negrele amnare,
Cer patriei sublimă înălțare.
Nimeni în lume nu rămâne, plec.

DJENEP SAHABETTIN (1870 – 1934)

Inscripție pe piatra funerară

Citind am terminat cu sfaturile celor vii,
Pe veci să-mi doarmă numele-n țărânile pustii.

Culcuşul meu de piatră coperit cu iasomii
E pernă de mătasă pentru capul de dilii.

Pe suflet înveliş de amintiri prieteneşti
Când rana zilelor nu ustură, căci nu mai eşti.

Cu zilele nu pier speranţe în tărâmul brun,
Stelele negre ale orizontului n-apun.

Învăluită-i neaua sub păcatele de-o zi,
Mereu pe capu-mi trandafiri, iertând, vor înflori.

MEHMET AKIF (1873 – 1936)

Starea ţărănimii

Sleit, nici sănătate, nici nimic n-are ţăranul,
O zdreanţă lângă altă zdreanţă e pe el minteanul.
Doar os şi piele, că nu a murit e o minune,
A zecea parte a puterii lui unde apune?
Acoperiş lăsat, vatră în gaj, grădină decedată,
O datorie şi caiete de dobânzi la plată...

Că e neprimitor seminţei aruncate certu-l,
Dar nu ştiu pentru ce pământul parcă-ar fi deşertul.

Precis tubează când ia unu-n loc de patru bietul
Şi treierişu-l vântură la nesfârşit pe-ncetul.
Nu dă pe la ogor pân' la apus şi nici pe-acasă -
În cafenea la iskambil şi domino se lasă.
Credinţa mică, fără de folos nu-i e întreagă,
Pe evemiri, nici pe nevahi nu poate să-i aleagă.
Doar de bairamuri cu namaz dacă se mai răsfaţă,
Îi duşmăneşte secadeaua nespălata faţă.
.....

Pe când zurnalele cântau şi cerul da să geamă,
Ce nunţi pe vremuri, ce-ntâlniri, ce panoramă...

HUSEVIN SIRET

Notaţii la Bosfor

Bătrân adus şi gârbov caiacgiu,
Poet trecut, povară tristă, duşii,
Povară grea, a doua oară viu,
Se sperie de noi şi pescăruşii.

Şi am ajuns într-o vâlcea umbrită,

Pe pieptul serii snopi de liliac,
O fată tânără cu coşul de răchită
S-a cufundat într-un mormânt sărac.

În locuri tainice începețoşate
Țesură chiparoşii verde şal.
Copil cu mintean roşu într-o parte-a
Vâlcelei are o tristețe-n val.

De ani de zile întâmplări istov
Nu-şi află, mă aşteaptă şi acum,
Trecu o văduvă cu yemen mov,
Trecu trecutul presărându-mi scrum.

Era în umbră boiul înserării,
Se-aprinse-n urmă candela cu dor,
Ici gânduri se cătară acătării
Cântând poetul tandru la Bosfor.

Din chiparoşi peste trecutu-n moarte
Îndoliată vrajă se desparte.

YAHYA KEMAL (1884 – 1958)

Noaptea

Atunci când candela plutea înot,
În ape luna am târât de tot.

În drum strălucitor de-argint
Am apucat s-ajungem dintr-un sprint.

Închipuite piscuri, pomi de gând,
În val se odihnesc munții afund.

Sfârşit de anotimp – trecutului
O muzică a nevăzutului.

S-a dus şi s-a pierdut în depărtări
Visul fără să ardă-n lumânări.

OMAR BEDRETTIN USAKALi (1904 – 1946)

Dor de mare

Din ochi un bob de apă-mi pică-n chip de mare,
Mă-nvăpăiez de parcă am rămas în stepe,
Tot marinarul doru-n mine şi-l năzare
Şi cred că marea-n cerul de deasupra-ncepe.

Ey, marea mea, cum ți-aș putea trăi departe,
Se-aprind se sting la mine-n ochi lumini de far,
În porturi dorm corăbii legănând catarte
Legate cu odgoanele de aur marinar.

Nu pot să sufăr vântul ce se scaldă-n apa ta,
Albastru valurile-ți fumegă şi verde,
Nu mă înveseleşte luna de m-ar lumina,
Nici soarele ând în adânca nu ți s-ar pierde.

Ca fluviile curgătoare într-o bună zi
De-ar fi să curg din munți şi din păduri, să mă aduni!
De-ar fi să te privesc, o, mare, într-o bună zi
Din mijlocul livezilor de meri şi de aluni.

BEHDJET KEMAL DJAGLAR (1908 - 1969)

Voiesc

Voiesc o floare ce s-ar trece fără-a o privi,
Voiesc o aripă să mă înalțe în tării,
Voiesc un soare ce la noapte îmi va face zi...

Voiesc o marmură s-o dăltui cum îmi va plăcea
Voiesc şi o cadână să-mi dezmoartă inima
Voiesc şi doi genunchi pe care capul mi-aş lăsa...

Voiesc un lanț să-mi lege furia întâi şi-ntîi,
Voiesc un foc, în flăcări simțurile să-mi mângâi,
Voiesc o mamă trist plângându-mă la căpătâi.

De unul singur de-o să iei cetatea cu asalt
Pe treapta ultimă, lovit, să cazi dintru înalt,
Apleacă-se pe ochii-n lacrimi buzele de smalt.

Voiesc o muză şi în libertate s-o înşfac
Voiesc doi ochi să vadă casa visului pe plac
Voiesc o dragoste pe viață peste veac.

Voiesc altar să îngenunchi nainte-i rostogol,
Voiesc o margine de drum cu pomi să-i dau ocol,
Voiesc sămânță să-mi însămânțez ogorul gol.

Pietre să pun la temeliile zidirii noi,
Iubirea pună lacrimi grele-n ochii de nevoi,
Voi o credință, soartei să îi pună capăt, voi.

ZIYA OSMAN SABA (1910 – 1957)

Tabloul fermecat

M-am adâncit în câmpuri verzi din tine, o, tablou,
Umbra copacilor, margini de drum, apa ce-o curgi,
Nu ştiu unde-s aceste câmpuri verzi, aceşti munți murgi,
Ce an, ce lume, prin ce vreme, ce ecou?

În cer albastru norii vii desfac aripi
De sus selam-uri lumilor surori,
Zic şi eu, poate viața-i fără griji în nori
Şi în bayramuri oamenii îți înfiripi.

Sărman şi fermecat tablou, în rama ta eu nu-s,
Mă uit la tine ca la zilele ce n-ai adus,
Femeia mea e tânără şi fără de apus,
Copilul, lângă tine, mai presus.

O odaie şi un mers de ceas

E o odaie, înăuntru e un mers de ceas,
Ghearele vieții după noi curgând la pas,
O mână înapoi în vreme mă trimite,
Trecute zile, fără zgomot, fericite...

Descopăr locul celor ce-am pierdut,
Suportul, o oglindă, colțul aşternut,
Covor de rugăciuni, mătănii, haină de namaz,
Nimic schimbat, parc-ar fi azi.

Geamul mă bucură din nou, afară
E linişte în noaptea mea de vară
Grădina e udată, florile-s aci,
Uşa se va deschide, tata va veni.

CAHIT SITKI TARANJI

La 35 de ani

Am treizeci şi cinci! O jumătate!
Ca Dante, sunt în miezul vieții mele.
Comoara tinereții se abate,
La cine să te rogi în temenele,
Cu lacrimile-n seamă neluate?

La tâmple, ah, ninsorile ostile!
Aceste cute fața mea să fie?
Şi cearcănele astea sub pupile?
De când, de unde-atâta duşmănie,
Oglinzi, prietenoase multe zile?

Parcă nu-s eu în poze dinainte -
Cu timpul, omul, vai, cum se preface -

Cine e cel cu zâmbetul cuminte?
Ah, clipe unde-s, doruri fără pace,
C-am fost ferit de griji, cine mă minte?

Închipuind iubirea din nimica
Şi amintirea ei părând străină,
Drumuri, amici se despărțiră şi ca
Mai adineauri începură-m viața-n tină -
Singurătăți cresc mari cât ziulica.

Cerul avea culoare şi mai sfântă,
Azi altfel ştiu că-i piatra seacă,
Îneacă apa, focul înfierbântă,
La vârsta asta înțeleg abia că
În zori mereu alt chin te înspăimântă.

E toamnă limpede trecură anii.
Sunt galbene gutui, rodii aprinse,
Dar ce se tot învârt pe sus hultanii
Ca la îngropăciuni? Cine se stinse?
Grădina cui mai scutură pierzanii?

La căpătâi stă moartea, muritorii
Adorm şi nu s-or mai trezi vreodată,
Nu ştie nimeni locul, felul, zorii
Când o îngenunchere-i viața toată
Şi-o lespede ți-e tron din basm cu glorii.

KEMAL OZER (n. 1935)

Vamă

Nu noi ne-m iubit parcă pleoapele ni s-ar
Cel ce se duce lasă cu luminile dintâi
Un nume între noi şezând ca umbra ce-o mângâi
Să şteargă moartea dragostei lumina e-n zadar

Pe noi gloanțele trase ne omoară par
pădurea clopotele şi le creşte înspre noi
Şi suntem parcă unul lângă altul amândoi
În trupul nostru doborât a doua oară iar

Ajuns-am față-n față cu singurătatea grea
Plecându-ne cu noi se pleacă lumea în bucăți
Să laşi un loc plecând într-un alt loc nu s-ar putea

Cât am întârzia pe-atât devreme s-a făcut
Cât am întârzia un lucru să îl semănăm
Rămâne jumătate soarele la un sărut

ATTILA ILHAN (n. 1925)

Rubayate în lanț

comutator curent întrerupt stinse becuri
intrăm în întuneric nemaivăzut
un cutremur bântuie urechea interioară
candelabrul de cristal se sparge sarea n-o mai strecuri
nu se adulmecă
moartea-i de-ai priceput.

*

vechea begonie lăcrimează soarele e-ntr-o rână
feții în pântece se iau cu singurătatea de mână
huruie zăpezile în iunie o avalanşă din ciripitul de păsări
şi se pare că începui cântecul brusc terminându-se
ți se pare că am terminat cântecul începutul îngână.

*

soseşte cu fluierat glasul stelelor noaptea ascultă
în vânturi şuieră saulele velelor spaima ascultă-le
în vânturi şuieră saulele velelor spaima ascultă-le şi ia seama
chiar dacă fiecine rămâne rece
chiar dacă nici prin minte nu-ți trece
ascultând vei prinde dospirea foşnetului de vierme
mama pornirii ascultă-ți îngemănarea mama

*

încearcă sângerii ciorchini de struguri
din cerdacuri putrede de belşug
toți coclaurii nopții
vei cotrobăi nprețuind din depărtări duhul navelor.

*

se adevereşte pescarul în toi prelung de valuri
cum s-ar desena o interjecție în stepa fără hotare
aducere aminte gândeşte
ce oameni de nimic

*

marea lințoliu-şi află mai întâi şi se îndoliază
în urmă vezi fanare străzi mai ofilite
frunza pică pocalul dârdâie picuri de ploaie pe geamuri
te păcăleşti nu zilele se duc
ia stai nu zilele se duc ci viața ta

*

răcoroase adâncuri de stele prelinse din clepsidre
spăimos mirosul de vanilie adus de păsări migratoare
vremea trece dar mai mult ne doboară probabil
în spame anotimpurile desenându-se

*

vine toamnă din adânc din străfundul cu seisme
se despoaie de cețuri corăbiile cu povară din septembrie
ah de-ai prinde păsările ultime
ochi jelitor
singuratic puls în fanarul mării

*

să-ți poți urma solitar şi în taină ultimul drum
suie-n corăbii cu pânze mii la orizont înspumat de ocean
dreptății altora stăpân oricum visându-te
tot vei muri cu fața spre păcatul tău

THE POETS VĂCĂREŞTI

IENĂCHIȚĂ VĂCĂRESCU

*

My Văcăreşti sons!
I let you inheritance:
Growth of Romanian tongue
And love for motherland.

ALECU VĂCĂRESCU

*

Eyes! Enough with your
weeping any more!
Time is to cease
Rivers of tears.

Tongue! You mute
Till this minute,
Untie to say
Fire obey.

Chest! You learn

Only to burn,
Now knowing road
Beat hours all.

Hands! Don't wooden,
Touch and soften
stretch of lovely
Wonder body.

Legs! Do amble,
Jump, don't tremble!
Bring me to exalt
Divine sweetheart.

And you lips! Don't toll
Anymore my soul,
By kissing and kissing
Make it smiling offering.

NICOLAE VĂCĂRESCU

*

Living with no loving,
I wonder what living!
Loving with no feeling,
I wonder what loving!
Feeling with no longing,
I wonder what feeling!
Longing with no offering,
I wonder what longing!

IANCU VĂCĂRESCU

Prayer

Master of light!
I see indeed
Your saint will!
You wished rich the man!
Free gave him mind!
To those deaf to your order
You gave the meanness.
I will abate from their
Madness way.
Unto wisdom I'll
Give glory to you!
As much I love me
So I love the people.
Your treasurer's the time.

I'll don't loose it mine,
I don't lose it others'!
With right and wise ones
I will get lovingly,
Poor to be not found
And nobody slave!
You, god, guard me
From any tyranny!
Give me life unto thought,
And in it the immortality.

ZBURĂTORUL / THE FLIER

ION HELIADE RĂDULESCU

Zburătorul / The Flier

At Mrs. A.M.

“See, mother, how it hurts me! And beating is my chest,
So many little veins on my bosom how appear;
A fire in me kindles, shudders take me abreast,
My lips are burning, mother, my cheeks are turning pale!

Ah! heart, my heart is throbbing!... and flying far away!
It asks me... I don't know what! And what could I be giving:
Now hot, now cold, look needles and pins go through my veins,
In arms I have nothing and yet as I have something;

For look, you see me, mother? like that is crossing all,
I don't learn anything when like I embrace alone
And greedily I quiver, and my eyes are in flames,
From them tears start and weeping am I my little mom.

You put your hand, good mother, on my forehead, what sweat!
My cheeks... one is of purple another likewise ice!
A knot by there takes me now, the rib pains hardly here;
Entirely my body by doze is tyrannized.

Indeed what this thing can be? Inquire with grandmother:
She'd know some cure...it may be a flying zburător.
Or let's meet old Comana or rib Sorica either,
Or go to old priest, even to sorcerer be gone.

And one to pray for myself, perhaps will me untie;
With beans old women many can do and then undo;
And sorcerer with power can curdle even waters;
Run, mother, run to them all to reach my remedy.

As soon as day is breaking and I take out weaned heifer

On little path to urge it at grass in grove nearby,

You see, how long small day is, and day now of the summer,
An unsaid longing takes me, and I weep, mom, and cry.

Brânduşa grazes grass at the shadow near me,
to rivulet it waters, in wander on the banks;
No idea where's going, that I wake when it's back,
And feel that bush is moving, and grove around is cracking.

Then my heart beats throbbing and I jump out of dream,
And as if I am waiting... for whom? And he'd arrive,
This kind entire life is for me only long waiting,
Nobody is arriving!... Insufferable torment!

In heat, the scorching heat, when little wind breaths gently,
When poplar answers trembling its leaf so very slowly
And in all grove a whisper is heard to resurrect it,
I as if hear my written on hight with wind in flight;

And when my kerchief moves on, also my plait is raising,
I frighten but I like it – through my all veins a thrill
Lightens for me and tells me: “You do awake, Florica,
It's me, I come to caress...” But it's a gentle wind!

Indeed what this thing can be? Inquire with grandmother:
She'd know some cure...it may be a flying zburător.
Or let's meet old Comana or rib Sorica either,
Or go to old priest, even to sorcerer be gone.”

Thus was Florica weeping and, poor, said her longing
On porch near her mother, and her affliction drowning;
The heifer in front yard was mooing, in search of pen,
And mother stayed on thinkings, and daughter sobbed and sighed.

It was about twilight and sun had set by then
Of fountains sweeps by crying as if were calling-calling
Entire herd of village, which hardly had arrive,
And mooing cattle thirsty to trough straightly was moving.

But others watered straightened by now toward front yard,
In moans of mother dear were calling their calves;

The evening's air vibrated by murmur of the bulls;
Together jumping sprightly calves to the udder ran.

This noise by now is quiet, and fountain of the milk
Begins to spread and heard be like whisper in murmuring,
When udder is abandoned under the virgin's hand
And heifer babe all trembles without end around.

By turns the stars start shining and shining one by one
And fires in all the village begin to be in sight;
This evening late but also the moon is rising now,
And, as ill omen, sometimes again a star is falling.

But field and weaving loom are fatiguing the lowlander
And after a short dinner also the sleep arrived.
Now there and everywhere is silence sovereignty
And only barking ones are still heard incessantly.

High is the night and higher; from middle of the heavens
Descending black attire seeded of lighting stars,
Untied it dresses all world, which braced by sleepiness
Dreams many what in real awakened didn't dream.

Silence is all allover and total motionlessness:
Enchanting song or magic over the world descended;
Neither the leaf is moving, nor wind is sighing more,
And waters sleep transported and watermills have stopped.

.....

“But what light in such quickness like passing lightning now
Escapes from north nocturnal with traces of some sparks?
Again a star is falling? Again an emperor dies?
Or is it – better be not – a misfortune of dragons?

Still dragon was, my sister. You saw, the devilish,
That target just to Floarea in minute penetrated!
And straight on chimney, young girl! What wouldn't think, the soiled!
Do cross yourself, my sister! - Have you seen also it?

Dragon of light in flight with its tail in red-hot flames,
And precious stones were shining on his body like fire.
It's told, my sister, he'd be a young with pure loving;

But better miss his loving! Far be from such a place!

He watches, cross upon him! And here in sleep he comes
As young lad like fir tree high, and drawn through a thin ring,
Blond, golden-haired! But his feeble veins have not
At list a drop of blood in and look what poor nose !

O! piteous girl! Compassion for Florica I feel
How would he torture her! see, that's why she weakened so
And pale became the daughter! how well grandmother said:
“Let virgin girl be running from fire of the loving!

That she begins and dreams, and the dream in glue-love
Begins to turn, and glue-love is turning into dragon,
And what can you do her then? for even neither magic
Nor prayers save you any more afterwards, o, God forbid!”
1844

VASILE ALECSANDRI

Zburătorul / The Flier

Dear, dear little sister,
You don't know what song is saying
That when strains through leafs the ray
of the day which is just setting,

Zburătorul flier throws down
To the little girl collecting
Strawberries in waterside,
Like you with flowers at bosom?

He from her lap steals the berries
With his invisible hand
Both on forehead and on mouth
He bites her and kisses her.

Sister, your lip it is bit!
Strawberries, you can long for,
Tell, in the dark waterside
Didn't you meet Zburătorul?

Dear sister, little sister,
Song is saying more about
That ghost that often it ties,
When the shadow is more deeper,

Of the proud, white little girl
Who's collecting violets,
Carrying on her dear necklace,
dear necklace of glass pearls.

Her necklace he laughing spoils it
With a pleasant caressing
And for each little glass pearl
Leaves a kiss other sweet kiss.

On breast, dear, you are bit!
Necklace, you can long for it.
Tell, in dark waterside,
Didn't you meet Zburătorul?

Thus cheerfully on a pathway
The delicate girls were joking.
But in waterside are rising
Two young lads with plaited hair.

And, singing in little clearing,
They were hanging up with joy
One a necklace in the girth,
Other flowers at his hat.

1845, Bucureşti

CEZAR BOLLIAC

Zburătorul / The Flier

“Why you weaken, little girl?
Why did you make yellow?

Why have you disgust of playing
And so much you whithered?

I know you as outspoken,
At dances you were starting,
And in the night in sitting
You all outstripped in talks.

Why now for your plait you
are not any more carrying?
Tell me, tell, little girl,
What do you have as grief?

What, does your father beats you?
I know that he loves you.
Would you in other village
Have to get married off?

What for are burnt your lips
And your chest is rotated
By livid spots?But stay:
Who did bite you?

Why are you weeping, little girl?
Do wish some passer by?
What pity! Little girl, I think
You have a zburător!”

“So is it, little neighbor;
Likewise I also think.
A young... Oh! I am frightened!...
I see him in my sleep.

He catches me, he toils me,
And I with him am playing;
He presses me, he pinches me,
He bites me full of fire.

On my chest lays,
I take his neck,
But at daybreak,
He goes as ghost.”

THREE CLASSIC POEMS ON TÂRGOVIŞTE'S RUINS

Ion Heliade Rădulescu

Night on the Ruins of Târgovişte

The sun still shines beyond hills,
Its ruby rays announces twilight,
And evening, watching from under each rock,
Slowly its daring shadow stretches up.

The mountain raises its crown and looks at
day's gentle descent, its sacred setting,
And last ray strikes its forehead
Proudly facing the redden sky.

The evening wind breathes and thrills leaf,
Serenity pours dew resurrecting greens;
Hills crown the field with garland
And river whispers meandering its way

On hill's eyebrow, on its steep forehead,
An old citadel, religious dwelling,
Keeps souvenir of a bloody night
Resembling much its nightly bosom.

Thus in my soul my faith rises,
A monument on passions' precipice,
And holds my hesitating, shaking being
At my stormy life's too peaceful set.

Now sun sets down and night advances,
Slowly it steers its steamy car;
Thousands of lights around on forehead sparkle,
And now it extends its ebony veil.

My marbled eyes look to eternity,
Walking from star to star, in each I read;
My soul wings and flies in heaven,
Bathing in light of celestial ether.

From there it returns and in my bosom seats -
Silence, darkness around me reign!
All nature sleeps, my being watches
Above on ruins the ancestors' grave.

A cold wind is felt like death's breath,
On greening stone it whistles transient:
Like life a mute thrill floods,
The desert insufflates delightful ghost.

All round alive: on wall leaf whispers,
Grass asks moss:"Who put me here?"
The wall like a phantom over me widens,
Backward the tower as a giant rises.

All stay still, like death unshaken,
Ready to rush; the shadows surround me,
Pass and repass, walk over me riveted;
Night birds, croakers flutter around.

.....

I didn't come, o, shadows to trouble your peace,
My wandering being runs among you;
Your dwelling is also my quietness:
I am myself a shadow pushed by needs.

I am of your blood my arm doesn't arm
With glorified arms you handled;
My muse at shadow looks into your deeds
And my pen consecrated your memory.

I sing in the midnight your victories,
I on your grave knit laurels;
Triumphs, brave deeds, war wishes
I commend to people, your sons I let know.

The field shows me glorious wars
And so many victories on hills celebrated;
The river passing says how much blood torrents
In past ages its wave purpled.

Here Romania's heroes are staying
From Câmpulung, from Argeş, from Iaşi, from Bucureşti,
From Trajan and Negru, martyrs of bravery,
Till oppression of ancient haughtiness.

Here voice: Radu Negru! Over Carpathians resounds;
The Brave puts his throne in ancestors' place;
Any Romanian near under his flag gathers
And defend his land with Romanian arm, spirit.

In head of an army Mircea bravely shouts,
Insufflates manliness to Romanian soldiers;
winningly humbles Murat's haughtiness,
And place is free from Istru to Carpathians.

The Balkan up to foot saw the sons of Moon
Beaten, chased, knavish, escape to search;
Danube is witness to price of wreath
What Romania's sons knew to take.

From here I see in Moldova all its Roman glory
To resurrect under Ştefan also the years of oldness
Again to return; of bravery food
Under him encourages to defeat the tyrants.

Of Neamţ stronghold I see, a heroine,
Moldavian in all, Spartan in longing,

Scolding the knavery to Moldavian foreign,
Telling to die or to come winner.

Here Mihai the Great awakens manhood,
Relaxed flags freely flutter;
Under them he calls all Romania,
And trumpet resounds, the brave multiply.

Buzeşti do command, they're fear to Tartars,
The khan to their feet bites dust down,
Calomfirescu burns of their brave fame,
And his arm fists still more veined iron.

By war voice the altar is splitted,
From its bosom bravery is devouring fire.
Farcash burns in it, saintly his cross rises:
Is army commander, revenging shepherd.

Pasha with long beard toward run commands,
Fierce Manaf loses any barbarian courage;
Arabian drunk of blood in chain is rabid now;
Full battlefield is of dreadful janissary.

Danube is grave to Muslim camp,
In triumph cross flies, Christ is revenged;
Romanian is fear to Ottoman haughtiness:
That decided for cross eternally has triumphed.

Now over Carpathians Romanian vulture flies,
From here toward Moldova he takes his proud flight:
Two heads he has, with four eyes measures,
He now in all Romania is master.

.....

O, walls! remainder of ancient glory!
O, tower! from where the eye saw thousands times
Victory flying on Romanian army,

In your mute whisper how much you tell me now!

This green moss piled by time,
These wild grasses growing in deserts
To moaning heart are laurels growing,
Awakening manhood; from eyes the slaves speak.

Brave warriors! When leaf sighs you
And stopped moans the wind through vaultings,
It is your name which like a soft wave
Murmurs, strains through these cracks.

.....

But what voice interrupts this saint silence!
Is owl's voice weeping its longing.
Is this the poet? On your grave singing
This son of desert?... O, too much croaking voice!

What do tell me of our fate? Why your groan doesn't pause?
What kind of distress? as what kind of needs?
The raven is not vulture? Why don't you give me peace?
Weep for you only, do not weep for us!

.....

Fatal foreboding now leaves me,
But alas! like you I am week, helpless;
My voice doesn't encourage, perhaps it also croaks,
Or weeps old glory, and weeps sorrowfully.

Ssh! the bell's heard! Is it the last hour?
Repentance angel with this copper voice
Calls to prayer wandering flock.
The nature awakens, the dreams are leaving me.

The rising reddens, mountain turns ruby,
Hummed among steams hills turn green;
River waters the field which dew enamels,
Coolness gives life and stars whiten.

Flocks, horses, animals to water descend,
Bells beat, shake with morning's rumor;
At mill's whizzing the waves wrap up,
Open is day's eye now on horizon.
.

Grigore Alexandrescu

Farwell To Târgovişte

Lying on these ruins, under which deep
Is ancestors' glory and heroes' shadow,
In silence, stillness, I see the world in sleep
Forgetting during night troubles and needs.
But who is heard and what sound is this?
Which people or what armies and such quick step?
The earth shakes by war thunder,
Noises of camps, whispers, pass, whizzes a voice...
. . . . . .
But where are these? Are gone! Were fancy.
For arms,braves and all have got silent.
Thus any grandeur ends in vanity!
Our, Palmyra's and Rome's have passed
And on that dust, of which of old
Tyrants were frightened, trembling of fear,
The night's thief comes and croak birds fly,
On monuments the whistling shepherd passes.
. . . . . .
. . . . . .
I get up, move from here; bring my steps,
Which touch the path, in bottom of a grove.

And leave these graves with heavy souvenirs,
For which I haven't enough tears to weep.
Here I hope to find content;
I wish to hear the wave and look to the sky,
To see much cheerful smile of aurora,
The morning rays which gild the clouds;
Here oak trees with pomp rise, straighten,
up their branches toward azure fields;
Here poplars with leaf valley crowns,
There I see hills, and here wild vines.
From rib of these rocks, from top of this mountain,
From where the vulture takes its flight,
Night's star pours its light on my forehead
And its ray is reflected on clear spring.
Here the merry zephyr through leaves slowly sights;
Here the horizon is sweet, luminous;
Here these rivers... But their wave is gentle,
And my soul is in waters, I haven't serene sun.
From bosom of my mother, born in worries, troubles,
Affliction was my cradle, with tears I fed myself ,
like sea's quick and awful billows,
By wind of bad fate toward rocks I was chased.
Now everywhere I turn my sight,
But my eyes don't meet content at all,
For nobody feels my ferocious sorrow,
And people passing by side-step me.
So! so! beloved, my dear good is gone;
Seeing that no pleasure remains for me on earth,
Seeing that for me smooth days are gone,
I put hand on forehead and search a grave.
From past days, from old happiness,
From my golden age, from their saint amour,
Ideas remained only, likewise hallucination
Remains the morning from flying dreams;
So, doubtlessly, my bitter life
By now is for me unfruitful sand,
By summer dried and by winter frozen

And no flower finds poor traveler.

But the souvenir of beloved beings

Will be at my soul eternally presented

Like leaves brought by started storms

At their old trunk which once they wore.
From your dreams, deceiving hopes,
Now over measure I see myself provided;
Run away, vain days, which killing cares
On my young age you soon did gather.
When in the autumn winter's cold sun shows,
Trees full of grief lose leaf, they dry:
Thus misfortune drying the flower of my age,
I say a farewell to world: take lyre and go.

Vasile Cârlova

The Ruins of Târgovişte

O, sadden walls! O, glorious monument!
In what high size you also did shine once,
While a sweeter and much happier sun
Poured its light over this enslaved land!
But at last Saturn, as from hight was told,
In fog of oblivion instantly subdued you.
What grief takes you in. How all of you has perished!
Under fate's doom you blackened entirely!
From ancestors' glory nothing remained to you.
Nowhere is seen at least a trace of a step.
And while once any mortal
Looked at you with zeal, with riveting eye,
Now of much fear one draws back
As soon as his sight falls just on you...
But yet, sad walls, you have a pleasant thing,
When the eye watches you in silent minute:
Of pity you fill it, of thoughts you bewilder it.
You still in being serve us as example
How glorious most and iron built
of mankind deeds from front of world perish;
How all destroyed are as trace back,
On wings of time never again appearing;
How man, as fulfilled be in all,
Unthinkably falls or perishes at last.
I, for one, in faith, more I enjoy
your upsetting on thoughts to watch,
Than high building, than beautiful palace,
With much shine, but without use.
And just like shepherd walking over fields
On shelter runs when he sees hurricanes,
I likewise now, in storm of pains,
Want neither muses' song, nor pity from heaven,
A motherland to weep it with much grief I ask.

At you, at you I have hope as for help;
You are spring of words and ideas.
When noise of day ceases everywhere
When night, atmosphere totally darken,
When man of troubles, of toils tiered
In silencing night is found asleep,
I neither then of thoughts having rest
At you with no shyness I come alone in tears
And of your sad sight insufflated
Our black fate I ceaselessly discover.
I see myself near grave of ancestors' glory
And I feel a lamentation of human things;
And it seems to me yet I hear a mournful voice
Saying these words: “What, alas! Did remain any more,
When strongest glory like shadow has passed,
When most free spirit with it has fallen .”
.....
.....
This sad voice, ruins have penetrated me
And to blaspheme life it brought me in mood.
.....
So, ruins, you receive that as long as I'll see earth
to come for caress, to weep on this grave,
Where the tyrant yet didn't dare a step,
For at your sight he feels terrified!